

ספר משעם המלך

חלק שני

פעולת צדיק לחיים הרב המופלא ובכור ה' מלא המאור
הגדול מענו ומגדול כה"ר **חיים עמרם** זל"ה
אשר כבר יצא מוניטון שלו בעולם בספריו
היקרים. ובשאר חלקי הספר מטעם המלך הנדפסים.
ועתה העיר ה' את הוח האחים המכורכים האנשים
האלה שלמים מע' **צמח** ת"ו ומע' **מרדכי** ת"ו זרע רב הרב
הגדול סבא דמשפטים מו"ה **נתן עמרם**
זל"ה בן מגדול הרב המחבר ז"ל. להרפים
החלק השני אשר עוררו היה בכתיבים. לעשות נח"ר לנפש הרב
מר. זקנס הנחביר ז"ל שיהיו שפתותיו רובבות בקבר ותנצב"ה
זכותו וזכות תורתו יכולה היא שתגן אף המגן האחים
היקרים הנז' למען יאריכו ימים ושנות עולמים עד בא לציון
גואל ויקבץ נדחי ישראל אכ"ה.
פלעיר **פרג חיים מזרחי** ת"ו

נדפס פה נא אמוץ יע"א

בשנת

5 6 6 8

בדפוס המשובח של פרג חיים מזרחי ת"ו

מטעם המלך

חרק שני

מערכת הא' ערך אברהם יצחק ויעקב. סימן רס"ד.

הטעם לצון מ"ח שנה הכיר אברהם את צוראן. כלע"ד עפ"י מ"ש הרצ לק"ש ערך נקיס אות ד' מ"ש פרקי ר"ח. דאפילו המחגיירים לש"ש אינם מאונינים כראוי חלף עד ז' דורות. ואיתא בקנה"דנין דדורות הראשונים היו וני לידים צן שבע שנים. ואח"כ דנריאה היא כבת שבע הולידה לו שנים. וא"כ צנ"ח שנה יש ז' דורות דסי"נו שבעה פעמים שבעה ונ"י וטר החל בחקירה לאמונה, והאמין כראוי בשנת מ"ע. שהם תשבר שני דורות שבעה. וק"ל :

סימן רס"ה.

הטעם לחקירה אחת חקרנוה וכן היא. דאנא' כי הוה רעב וראה יעקב כי יש שצר צנוף ונחמפנתם למה לא בא יעקב איש וציתו כמו טעשה אברהם וקנו שכאשר ראה שהרעב היה נמשך ונא לא עכב לירד מלרימס. וצשלמא ילחק עולה חמיוה הוה. חבל על יעקב חולא החקירה יקום לנוח. והכלע"ד צום עפ"י מה שחלחתי ראיתי להרצ מהר"ח עשאל צספר הקדוש סס חיי סדר מוקן שכחצ צהמשך הנוקראות הצאים צפרשה סדר מוקן ז"ת. ויאמר אליהם נרגלים אחס לראות את ערות הארץ באחס. ויאמרו חליו לא חרובי ועצדיך צאו לשצור אוכל. כולנו צבי איש אחד נחנו כנים חכמו לא היו עצדיך נרגלים. ויאמר אליהם לא כי ערות הארץ באחס לראות. ויאמרו שנים עשר עצדיך אחים חכמו צבי איש אחד בארץ בנען. והנה הקטן את חצינו היום והאחד חיינו. ויאמר אליהם יוסף הוא אשר דברתי אליכם לאמר נרגלים אחס. ע"כ. והוא ז"ל הקשה צכלל יתר הדקדוקים דהיאך יוסף יחזיק יוחר הקשר שחשדם כי הוה נרגלים נוחך דברי התללוחס. והסי' צנוצ טעם ודעה עפ"י מ"ש הרצ מהרש"א צחידושי אגדות צס"ס דסנה"דנין. גבי חיוס העדים דחי וננומי להו צריצ דבא על מעידי שקר וכוחצי פלסתר. וולו אמרי טצ שרי הוה כפנא ואצצ חוונא לא חליף. ויופרש דהיינו דרמו הכחוצ גבי פרעה ואמר מה מעשיכם האם חין לכם חוונות כי נסתם ואין קודף וצאחס פה העירה אשר לא ידעחס גם נהנוול דחי משוס רעב טצ שני הוה כפנא וחונא לא מילר צהכי. חלל ודאי דצטללים אחס ונשחקים צקוציא והסתחצרות צכס נזקת. ולכן ליוודס יוסף היעצ סיחמרו דחונות חית לן ואעפ"כ נסנו מפני הרעב. והיכי דמי כי חנשי מקנה חכמו זהו חונותינו שיש צידינו כי צה היו חצותינו שסיו לפרינו.

מטעם ח"ב מערכת הא' המלך ב

כי אמר הניחו לנעל חוצ שיגצה את חוצו :

וזהו לדעתי כונן הפסוק קדר ויגש. כה אמר צנך יוסף שמי אהים לאדון לכל מלכים רדה אלי אל תעמוד. והנמשך עד פן תורש אהה וציחק וכל אשר לך. והכי קאמר כה אמר צנך יוסף, כלומר הא קיימנא וסא לך י"צ צשלימות נגד י"צ לירופי הו"ס. ומעשה חו לא מענשת עבור שתי אחיות דסא אהה הוא א ולא איש. וא"כ צסכרת שרחל היחה לכפר על איחור הנדר. ומדע לך שכן הוא שהרי שמי אהים לאדון לכל מלכים והה יורה כי לא מקודיעון צישא קא אחינא כי ליחא דערוס מצטל מלוכה וא"כ אחי לכפרה אזלה צעון איחור הנדר. א"כ רדס אלי אל תעמוד וכלכלתי אותך. כי למה לך להורש אהה וציחק אחרי היוחק נקי מעון איחור הנדר צמיחה רחל דצשלונא צל"ז הוה אחינא כי רליוך צזה לסיות סוצל תחלואי הרעצ כדי שימלא וקוס צע"ח לגבות את חוצו. אבל השתא כבר נפרע חוצ זה צמיחה רחל. א"כ רדה אלי אל תעמוד וק"ל. כנלע"ר צעיקצו"ח משיח"א :

ערך ארץ ישראל וחור. סימן רס"ו.

הטעם למה שלא נתנה א"י אלף ע"י יסורין. דהכי אשכחן צס"ק דצרכות דשלשה מתנות נוצות נתן הקצ"ס לישראל וכו'. ומדא ונניהו ארץ ישראל יעוש"צ. צדך שכל נוכל לומר עש"י מאי דק"ל דאורא דא"י ונחכים ולפי זה צהכרת שנאמר ששוכני ארץ ישראל שגבות נעשות להם בזדונות וק"ל דאין מיתה צלא חטא ואין יסורים צלא עין. א"כ הכרת הוא שלא נתנה אלף ע"י יסורין לפי שכל החוטא צאדעא דישראל אפילו שוגג גם צלי דעת לזדון יחשב ודין הוא סיחסיצ יסורין על זה דעל מיתה צלא חטא מיהא הא איחוצ רב אשי דיש מיתה צעטיו של נחש והבן. כנלע"ר צס"ד :

והיה אפשר להבין מהאמר ז"ל אין לך אדם צלא יסורין אשרי מי שיקורין צאים עליה. והוא ע"ד ויה שחקרו צצוק"ק יסורים דאתו על האדם מנן י"ג עד עשרים ונהיבן. מאציו הא אפשר מעוככו. מעון דידה הא אין מענישין משמיה צליר מנן עשרים. והנה כיחזי חנן כי צתחלואי צני אדם מלכנו ראינו כי הרופא לשצורי החולאים שני ויני סוגות צרופאים, האחד הוא כי לאחר שנשתרש החולי צכל הגוף יוכל לחת לו סמים כפי מראות עיניו צאיה וקוס הוא הכאצ ההוא ולא ירפאהו ויתלימהו. ויש אחר נאה היענו והוא המוצת שצרופאים שאיש כזה אינו צנמלא חלל חלל יקרי הערך הפחות והקבצים. והוא כי צראותו צאחד מאיצרי האדם שהחמיל צו איזה חולי חקף ומיד הוא ונחכים ומצין מדעתו וצרות מצינתו הוא נותן לו איזה תרופה ותחצושת לכדי שלא יחפשט החולי ההוא וצנקל יוכל להקירו מעליו והא ודאי כי זה הסוג השני הוא נעולה יותר. והה ידוע שכל ע"י שאין לו קרקע אינו אדם דכתיב והאקץ נתן לבני אדם ואמה ידעת דא"י לא נחנה אא לצן עשרים :

מטעם ח"ב מערכת הא' המלך ג

שמתחננות על עליהם לא יאלצו אלא בארצות ודולסקנות ונרקמות ונועזות
ציוסי כל ולפיכך נחבנו בשם זה דארץ חפץ וק"ל :

נמשך לזה אשר אני אחזה לפרש כונת העקרה אחת החילות להראות להראות
העמים והשרים את יפיה, ואת פתשגן כחצ הדת נתן לו להראות את
אקתה, דהנה המפז"ל הקשו דמה עלה בדעתו של משה לקרב בגזר דין שיש עמו
שבועה שאינו נקדע דהנה כחצ לכן לא הציאו ותרגם המתרגם ולכון מומתא היא
וחי שהיה נוכחין לעשות בן כדי להצבה על ישראל אחת דעשה ואהרן לא זכו לה. ולע"ד
נראה פשוט כי לא נבזר עליהם רק שלא יצאו כלציונס ובקומתם ונכהיגי הדור.
אבל לשיכנסו כמו הדיועות בלתי שום פקרה כאינשי דעלמא לא נבזר עליהם שלא
יכנסו. דיקא נמי דקאמר לא הציאו אבל אם אחס תהיו מוצאים שפיר דמי. ואל זה כיוון
בעל המקרה אחת החילות להראות. חדא להראות העמים יופים של אי. ועוד כי
פתשגן הכחצ לא הוה עלייהו על הכניסה בעלמא אלא דוקא שלא יכנסו צבוג
ראשים ונכהיגים על העם לא שישמרו שם ח"ו. דוגמא דהתם דעיקר מכוון אחשורוש
היה לעצדם לא לאצדם ח"ו אלא שהמן הרע שינה וכחצ לאצדם במקום לעצדם
כידוע. ודו"ק היטב :

סימן רס"ח

הטעם למה שהעביר הקצ"ה נחלת זרים היא ארץ הקדושה שהיתה שייכה לאוה"ע
ונתנה לישראל עם קדוש. ולא עוד אלא שהרי אפילו צהדיע קי"ל לא
תהיו צהעצורי אחסנתא אפילו נוצר צ"ש לצר טבא ואיך הקצ"ה כביכול ית"ש
פעל ועשה להעביר ארץ הלזי היא ארץ כנען לישראל עם בחירה. המפרשים כוחי
הנפש הוה צפרחם כחצו שלשה טעמים בזה, האחד הוא לפי שצבנען כחצ ארור
כנען עצד עצדים יהיה לאחר וקי"ל דמה שקנה עצד קנה רבו וא"כ הוי"א לה ארעא
בחזקתו של שם. והטעם השני הציאו הרב בן פדהלור קדר לך לך עפ"י נואי
דקי"ל שכל האמור צפרחא נולך נולך נוחר צו, ובפרשת נולך כחצ יקח ונתן
לעצדיו שדות העובים. ומי כה? אהינו מלך נולכי הוולכים מלכו של עולם. ואי מושם
לא תהיו צהעצורי אחסנתא ליחא דבכל העומים קוב עצדים יש להם, רק האוונה
ישראלית הנצחית שיש להם דין צנים למקום. וזה פי' הרב הנ"ל כוכה דסע"ה
בתהילים אספרה אל חק ה' שנתן לנו את הארץ העיוזה צטענת אמר אלי צני אחת
ולא אחת. אני היום ילדתיך. לכן שאל ממני ואחנה נויס נחלתך ואחנתך ונרי.
עכח"ד ודפח"ח :

ועפ"י יסוד זה אני מציין כונת הפסוק קדר שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען
אשר אני נותן לבני ישראל. ועפ"י האמור הנה נכון כי זה ידוע מ"ש
הרב לקע יוסף כי שלום המרגלים היה להחזיק בארץ לישראל. וז"ל שלח לך אנשים
ויתורו. ואם אחת מוקפה שלא ע"פ הדין הוא זה ל"א את ארץ כנען הוא העצד
המקולל דכל מוקנשו ורכושו אם רב ואם מעט לרבו. ועוד אשר אינו נותן לעצדי
דמלך

מטעם ח"ב מערכת הא' המדך ד

דאשטלים קסטייהו שט גס הוא. וענלק לא אשטלים קסטייהו דהא כי וחה
אוחה בחיז ולכן לא היתה חקנה שיטת כל חד באפיה נפשיה אלא שיהיה
משיטלאחרים, דומיא דקצ"ה דאחרים משיט קודם תשלוני קיטעא, והאדשונח
נורדכי נכפול הון על צמותיו היינו בעידן נפילה. דנכפול אוינך נשמש צמות
גבול והבן :

סימן ע"ד

הטעם למה שהולך הכחוצ להודיענו שהמשתה טעשה הולך אחשורוש
היתה בשנת שלש למולכו. דאטו אפשר היה לנו לומר שהמשתה
היתה בשנת שלש ללידתו, דאין נאמין שצעת וצעונה ההיא היה גשוי צת
צלשלה. ועוד מאי נ"ו וזה שהודיענו שהיה המשתה ק"פ יום ולא נקיע ציה
חרשים אלא נוספר הימים. ועוד הא דר"ק קרא וצוללת הימים עשה הולך
לכל העם הנמלאים בשושן הצירה דונ"ו צהודעה זו אס היתה צוללת הימים
או טעשה לצני עירו מחילה. ולהבין כל זאת חקדמה פניך הא דאיתא צפר"ק דר"ה
ד"צ דלמלכי אוה"ע נחשרי מניין זה ידוע דהסעודה היתה כמו חד להס, טעוד לא יצנה
צהמ"ק וסוצ לא ילאו ישראל לחיכות מלהשתעבד תחת ונכות פרס ומדי דהא בצר
מלו להו עי שנה גלות צל ולא נגאלו ואיתא צפר"ק דע"ז. לפני אידהן שלשה ימים
אין נוסאים ונוחכים עמהם דאזיל ופלת דללידהו דאין מוס כל דהו פוסל סגי צשלשה
ימים קודם לכן אצל לדידן צעיין שלשים יום קודם החג מוס הכנה דרצ"ה היא :
ורהבי הוכרח להודיענו שהמשתה ההיא היתה בשנת שלש למולכו. להודיענו
דמתשרי מניין להו ונאותו היום החל המשתה דאפילו עמוד צאלול מוניין
לו שנה שנית נחשרי וסלחה כדאיהא צקוגיא הנו'. אמור מעתה דשית ירחי כל חד
שלשים יום הרי ק"פ דלוננינא דידהו הויין תלתא ירחי חקרים כשנה פשוטה דעצדינן
אין חד מלא וחד חקר ורחי יומי דקמיה חד שרי העדינות ורחי יומי דקמיה חד צני
שיין הרי טבעה יומים נכנסו צניסן וטבעה יומים דמשתה טושן סרי י"ד יום נמלא
דנחנו נסעודתו של אותו רשע צערצ פסח. לכן נודלו להס לשנה אחרת טנכנסו
נעורים צפסח כי הים צימים סקלקלו צס נחקנו, כנלע"ד נכון צס"ד. ועיין חשבון
תענית אסתר צאז"ה יום סיה צכס"י וצנהר"א י' עזרא וצאור חדש. ואשמועינן קרא
דהגיע לוס יומי החשובה צאותו מקום וצאותו פרק טמאלו צו והבן :

סימן רע"א

הטעם למה שהיה יגע כל כך הולך אחשורוש להגיד לו על עמה ועל מולדתה
והלא לכל אחד היתה נדמה לו כאומתו וא"כ הויא לה להדמות אליו
לאומתו ולא ליגיעו על הסגדה. ונלע"ד דהנכ איננו נחמיד כדאי ציערות. הדצט.
וצוה"ק

מטעם ח"ב מערכת הא' המלך ה

צ"צ צאדק ושללם לבית. וכאשר הזכירו זה בעל הניסים. ויפול לב האדם לומר שחס הם רלו לאצד גופים ח"ב ממון ושלל זה למה. וי"ל להעכוון הוא זה להשמיענו לבל יהיה האדם חס על איבוד דמיו יותר מאבוד ימיו כי הממון לא יועיל אלא לתכלית ההלכה מונית ע"ד ולדקה חליל מונית. כי ילטרך האדם לחת מנות ומחנות לפקח נפשות להחיות לב נכבאים. כי בזה יהיה לו תקוה ואחרים להלילו ממיקשי מות והרואיה חותכת על זה מהמון הרשע שלא חס על דמיו אפילו בעשרת אלפים בכרי כסף בזה שרלה לקנות את ישראל, כי ידע נאמנה שחס יהיו ישראל חיים וקיימים יהיו לו שטן לעומתו כי כשזה קם זה נופל. ואין לומר שמה שרלה לקנות ישראל הוא כדי שיהיו משחעצדים תחת ידו ולעוצדה או בשביל השלל שהיה מלפניו מהם, שהרי להדיא כתיב ושללם לבית. אלא ודאי שהוא עשה זה זכונה מכונת כדי להגלל מאחריות נפשו וכדצד האומר. וח"ב אף אכחזו ממנו נקם שלא לחוס על הממון רק ללדקות ולהשיב נפשות. ודו"ק :

ערך איסור והתר וטרפיות.

סימן רע"ד

המטעם למה שפקקו הפוסקים דאס ניקב הלכ לבית חללו באחת משלשה מקומות טריפה אפשר לומר דרנוזו בזה למה שידוע דע"ז היא שקולה ככל החורה כולם ומלוח ע"ז היא דומה ללב כי בהנקבו יוחלשו דמ"ח ושס"ה גידי ואיברי האדם. והנה בע"ז יש שלשה דעות נפסקות, האחת כי יאמרו שאין לעולם אזה ופטרונו. והשנית כי יש אצל א"ן בצור השגחתו צחחותנים. והשלישית כי יש משגיח אצל יש פועל טוב רש פועל רע. ולזה אמרו ניקב הלכ לבית חללו היא אזהרה לעו"ז כי יש שלשה שריגי דמות חללים שיחולל כבודו ח"ו. ואס ניקב צמד מנייהו בעשה האדם טרף ושדי חיכלא צבוליס מאריה דעלמא. עכ"ד הומפ"ל :

ורענ"ד נראה לפרש פי' שלשה חללים. כי השלשה עבירות שבחורה הסמורים הם ג"ע ע"ז וש"ד, וכולם חללים בלב. בע"ז פוסל אפילו צמחשנה שהוא הנהוגי הלכ. וקרא כתיב לא תתירו אחרי לבבכם, וכתיב אומר נבל בלבו וגו' כדאי בצרכות. ג"ע לב חומר, ש"ד לב רגז בבל הוא דכתיב ועל זה ועל כיוצא בזה אמרו ניקב לאחד מהם ערפה ודו"ק :

סימן רע"ה

המטעם להא דק"ל לענין הלכה דפקקין כרז באיסורי וכשמואל דיני דמי שקל דעתם צפלק שזה לא טעה באיסורי וזה לא טעה דיני ממונות. ראיתי להרב אהל יעקב ז"ל בליקוטי שכתב בזה עפ"י מה דאיתא ברש"י בש"ס דתענית דיו"ד

מטעם ח"ב מערכת הב' המדך ו סימן זר"ע

הטעם למה שנתקללם הארץ, לאם האדם חטא האדמה וזה חטאה. אמור
 במדרש קדר צראשית וז"ל במאמר המחדש. ולמה נתקללה, ר"י צר שלום
 אחר שעברה על הליווי שכך אמר לה הקצ"ה חדש הארץ עץ פרי עושה פרי שיהיה
 טעם העץ כעצם הפרי, ונעשה לא כתיב אלא וחולא הארץ עץ עושה פרי. רבי
 פנחס אמר אף הוקיפה על הליווי שאפילו חילני קרק עשו פירות. ומריך לרבי פנחס
 למה נתקללה אלא כאיניש דאמר יהיו ליטין ציזיא דהדין ינוקא עכ"ל. ומן החימה
 על רש"י שפירש על פסוק וחולא הארץ כר"י צר שלום ועל פסוק ארורה האדמה
 פירש כרבי פנחס. והנה מלשון המאמר יראה דקמראי כיסאו ופליגי להדדי, ועיין
 להרצ שפתי חכמים שהרגיש בזה. אכן מה שהשיב הוא ז"ל דהא והא גרמא היא
 דומק גדול כאשר יעיין המעיין יעוש"צ. וכל לגבי דידי הייתי אומר דלא פליגי שהרי
 נדקאמר רבי פנחס אף הוקיפה על הליווי וכו' משמע שלא צא לחלוק על ר"י צר
 שלום אלא להוסיף על דבריו אלא שאין זה עולה מן היסוד. דמדקאמר אף הוקיפה
 וכו' יחכן לפרשו שהוא דחולק והכי קאמר שמלכד שגרעה הוקיפה אלא שגם זה
 אינו עולה מן המחוור. דא"כ הוא מאי מוהי המדרש לרבי פנחס. צאופן שמילת
 אף דקאמר רבי פנחס אינו מדוקדק כלל כאשר עיני המעיין תחזיקה משרים,
 ולריך ישוב :

אך מה שיש להקשות בעיקר המאמר הוא זה דאנו הארץ נעלה צמירה היא לשטח
 מדעת קונה. ועיין להרצ מהר"ם אשיך ז"ל קדר צראשית מה שיסב לזה בעוב טעם
 ודעת יעוש"צ. וחד לו"ע מחכמי ישיבותינו עמיתינו צהורה עזרי"ה חצרינו כמהר"ם
 שולטאן הי"ו השיב שהשר הממונה על הארץ הוא ששינה. והשיבותיו דלמ"ד
 דהמלאכים כצראו ציוס הי' לא יכון הינון זה ודוק :

והנה מואמר הלזה יש לי להשיב על דברי רש"י קדר כלצים העידותי צכס היום
 אח השמים ואח הארץ הסתכלו בשמים שוא שינו מדתם מלהוריד מטר.
 או הארץ מלהלמיח ואף אם ישנו אין מקבלין פורענות וכו' יעוש"צ. ואלו מהכא משמע
 שנעשת הארץ. איצרא דלדברי ר' פנחס ודעת רש"י דזה מה גורם לק"מ וק"ל. ואין
 שיהי תעולה מן המחוור כהארץ שיכנס :

והטעם ששנה הארץ ונלעשות רלון קונה, עיין להרצ שפתי חכמים מ"ש בזה
 טעם כעיקר משם מהרש"ל זלה"ה יעוש"צ. והרצ רבינו צחי ז"ל כתב
 טעם אחר בזה, לפי שציוס שני לא נאמר צו כי טוב צעצור שצו נתהום המחלוקת
 צן מים עליונים למים התחתונים, ומפרי שמהיום ההוא והלאה נתהום המחלוקת
 ע"כ ציוס ג' נחלקה הארץ לצלתי עשות רלון קונה. וכן ציוס ד' קטרגה הלצנה.
 וכן ציוס ה' נחלקה צה זוגו של לויטן. וציוס ששי חטאו אדם וחוא. הרי דממה
 שלא נאמר צברי כי טוב מפני המחלוקת דין גרמה ששנה הארץ :

ולע"ד נראה לתת טעם כעיקר לדבר הזה בהקדים מ"ש הרצ הון רב הכדמס

מטעם מערכת הב' המדך ז

כ"ר ח'נוכה ואסמכוהו בקבלת רצונו האר"י זל"ה שהוא ר"ת נח"ל היולא
מפסקו נולד חסד לחלפים, ודלא כהרש"ל ואחריו, ואו בצרכת שנת אונרין
להדליק נר של שנת, ההשג אשיז דאלו יאנורו נר שנת הוה משמע דהשתא צעת
ההדלקה הוה כיהו נר שנת וצאמת דזו אינו, דהא מדליקין קלת מצעוד יוס.
ואיתא דלא מקצלי שנת צהדלקה. לעש"כ צנר הכוכה דעיקר ההדלקה נעת
שהיא מתחלת להאיר ונכון ופשוט לע"ד :

סימן רע"ט.

הטעם למה שיקדו הכי צרכ"י דרצנן בצרכת השחר שלא ושלל ושלל דיותר
היה ראוי לומר שעשאתי איש שעשאתי ישראל שעשאתי בן חורין.
ולמה קידרום צלשון שלילה. כתב הרצמון אצרהם ז"ל צאו"ח הלכות צרכות
השחר קיוון מ"ו ס"ד לפי שכיון דהאדם צחירי צרלון וצרגע אחד יוכל האדם
צצחירתו להשתנות מצרייתו לגו' גדול ועלום. א"כ לא אחי שפיר דכימא שעשאתי
ישראל דהא אי צעי מלי להיות כאחד ונלצא הנורוס ע"י הצחירה וסוף ז"ל
שפיר קא מותיז דהא אי כיונא דכוח לו לאדם שלא נצרא משנצרא כמו שנמנו
וגנורו צית שמאי על צית הלל. וא"כ היאך יצרך שעשאתי מאחר דיותר היה
מצורך מיראיו ומצוראיו אם לא היה צורא אוחס. וסיו כלל היו, ולכן תיקנו
במטבע הצרכה צלשון שלילה כי היכי דלישתמע מיניה דכוח לו לאדם שלא
נצרא וזהו חכמת כוונתם צקדר הצרכות שלא עשאתי כלומר הלואי שלא עשאתי
ועכשיו סנולרתי צריך רחמנא שצחר צשעת ילירה את הרע צמיעוטו ולא
גוי עצר ואמה. עכ"ד :

ועפ"י יסודו האיר ה' את עיני לפרש מדרש הפליאה שנעתינו נוסד מקמי'א
מרבני אשכנז אשר האיר וזרח אל עצר פכינו צשנת התקס"ה צהיות
חון לעקומי על כהרות דמשק יע"א וז"ת. צשעה שאמר הקצ"ה אכני ה'
אסיך צרך משה שלא עשאתי גוי. ואם המלא ינלא הוא פלא כי אני צקשתי'הו
ולא מלאתיהו, ועפ"י האנור אחי נכון דזה ידוע העעס דפחח הקצ"ה צאנכי
ה' אסיך אשר הולאתיך מארץ מלרים ולא קאמר אשר צרחתך הוא משום כי
הצריאה אינה עוצה לאדם שהרי נח לו לאדם שלא נצרא משנצרא וא"כ היאך
מלי למימר אכני ה' אסיך אשר צרחתך. כמלא דהאי טעמא הוא מושג כהאי
טעמא דלעיל צתיקון הכי צרכי דרצנן. והשתא אחי שפיר דכשננוע משה מפי
הצורה ופתח דצרו יאיר צאנכי ה' אסיך אשר הולאתיך הוכיח מזה משה
כנ"ד דעוצ לו שלא נצרא. ומכיון שכן הוא לפה והציע לצרך צנוסח זה דוקא
שלא עשאתי גוי ולא לצרך שעשאתי ישראל דצחר את הרע צמיעוטו. ומעין זה
כתב הרצ משה אהרן צפי' על ההגדה דף ע'. העעס שמצרכין על היין צורא
פרי הגפן דיותר היה ראוי לצרך צורא היין אלא דזה ידוע מה דאיתא צמ"ל.

מטעם ח"ב מערכת הב' המדך ח

טוען ומליץ טוב על ישראל במעשה העגל דמה למה היתה שם שעצרו ישראל את העגל אחר דלי לויית ופתח דבריך אנכי ה' אהיך לשון יחיד ואי מעשה במעמד הר סיני לגוי גדול יחשב. ח"ב אין מקום לטעון ככה במעשה העגל דלי לויית ולא להם דכיון דנפקי מיניה רבים כרבים דמי, דמה"ע כאמר באצרהם ושרה וה' פקד את שרה ובאצרהם ויזכור אהים את אצרהם ולא הוי זכרון דיחיד דכיון דנפקי מנייהו רבים כרבים דמו. וח"ב נקשרה מליכת משה על ישראל. ובהכי ח"ב דנשעה שאמר הקצ"ה אנכי ה' אהיך וכאמר ולכן שצח והודה שלא עשיתי גוי גדול באצרהם דלדידי נמי מי ניהא והלא גם אני שקול כרבים כדחרילנא באצרהם והצן כי קלרתי וק"ל :

ובפשטיה דקרא דקאמר אנכי ה' אהיך אשר הולאחתיך מארץ מצרים לא יהיה לך אהים אחרים על פני. הוקשה לי דקדוק אחד דמאי האי דתלה המוקרא לא יהיה לך אהים אחרים על פני זיליאת מצרים ועל פני למאי אחא ויוצן לע"ד עפ"י מ"ס המפז"ל הטעם למה שלא הוכח לו להקצ"ה לעו"ז אחר דכל כוונת העובר הוא כי מנדולת העצד גדולת הארון נודעת. אלא לפי דקי"ל שאין חולקין כבוד לעצד במקום רצו דלא פליג ליה רביה יקרא וקי"ל דשכינה בכל מקום מלא כל הארץ כבודו ולפיכך נאמר לעו"ז. ואיחא צדוש שמואל אקרא דכתיב והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ שהמכוון הוא דהא כתיב לא תצא אל ציתו לעצו עצו. וטעם העולם הזה הוא לשלא ימשכן ומצח הסני שדרכו של לוח להוליך הפחות שבכלים, וח"ב לפי"ז היאך הקצ"ה פסק על צחי אצות במצרים והוליך עם סגולה עדה הנבחרת עמו ולאן מרעיתו. והסניוץ הוא דשכינה בכל מקום ולא שייך גזיה הכנסה לציתו של לוח, וז"ל והייתם לי סגולה מכל העמים, וכית ומי הרשהו כציכול ית"ש להכנס לציתו של עצו ולקחת לו סגולה משופרי שופרי, לז"ל כי לי כל הארץ עכחלפמ"ח. והו כוונת הפסוק אנכי ה' אהיך אשר הולאחתיך והיאך נכנסתי אלא ודאי דשכינה בכל מקום ח"ב אמר מעתה לא יהיה לך אהים אחרים על פני מהטעם גופיה דאין חולקים כבוד לעצד במקום רצו ולגבי דידי בכל מקום על פני הוא. כנלע"ד נכון :

ערך בן נח ודינו.

סימן ר"פ

הטעם למה שנקרא שמו בשם זה נח ולמה שהוכפל שמו. צו יאמר לפי מ"ס החומ"י ולחלק ילאו דע"כ לא נחלקו צ"ש יצ"ה אי כוח לו לאדם שגברא או לא היינו צאייש דעלמא חבל צלדיק כ"ע לא פליגי דכוח לו שגברא וח"ב נח שהיה לדיק תמים דין הוא שיקרא בשם זה להורות דנח לו שגברא. וסוכרת לכפול את שמו כדי להורות לכו דכוח לו שגברא צעו"ז וכוח לו שיצרא לעת"ל צגוף ונפש עכ"ד

מטעם ח"ב מערכת הב' המדך ט

דנשה זו דתחיה מהך קרא דונתתם וגוי. וא"כ לריכין חנו ליטב דהוכחה זו. לא אמרה רבי יוחנן, אלא על ה'סוד הסובב באמונה כי הקצ"ה יודע עתידות, וכיון דמסתמא ידע דהעל ואלס על מי מריצה, היכי מהדר להעמידו על נחנות בהוכה, וכיון דכנים אנטנו צ'סוד זה דשורש התחיה, הנה כלב כנגד ה'סוד דידע קוצ"ה כל העתוד"ס. גם המאמר הכלב יצא לאיתנו צטוב טעם ודעת, כי הנה הרומים שאלו ישאלו מכין שהקצ"ה מחיה מחים, וכ"ת מקרא דונתתם וגוי, דילמא דקרא זה ככחצ למאי דק"ד דיכנס עד שלא העל צתי מריצה, וע"כ לריך אחס להליע ידע עתידות, ועליה חנו דנים מכ"ל דידע שחל לא ידע. א"כ גם לתחת המחים אין נחיה מונתתם דהיחל על ק"ד חיתמר חס, לא יחטא, ולכן השיבם נקיעו פלגא צידייכו, וכיון דאודו ליה מיהא צ'סוד זה כי הוא יודע עתידות למו, מוילל העמוד הבהרס, וההוכחה דתחיה ונקרא דונתתם חס הרומה ה' ללסרן. עכ"ד הרב כחנות חור סדר מסעי ודפת"ח :

אמר המג"ן ועיין להרב חפארת לנשה ונברלין בדף מ"ח ע"ב. מ"ס בזה דבר נחמוד מכס הרב העשל ז"ל, וכמו כן עיין להרב בחר ישועה ז"ל שכחצו דברים עתיקים והעירות כפללות צמאמר זה ששאלו חס ריב"ח יעוש"צ ויונעס לנפסך. ועיין להרב צגדי אהרן חלומים ז"ל פ' חולדות ספירס שס מאמר ריב"ח הכ"י יע"ס :

ערך בתי מקדשיות ומשכן .

סימן רפ"א

הטעם לכדצח המשכן, כחצו המפרשים נוחי הנפש שני טעמים. האחד, הוא כדי לכפר על זסב העגל. והשני הוא כדי להשרות שכינה מדוך לדוך יען שקבלו תורה ואינו יכול האב כציכול להפרד מהצח ה'ח כנסת ישראל, וכמשל שהציח המדרש רבה סדר חרומס משל לחלך וכו' יעוש"צ. והנפקותא שצין הכי חרי טעמי הוא דחי אצריכן שסוא חסוס זסב העגל משה לא היה צמעה העגל, הוץ פעיר ועטיר מלחת צנדצה הסיח. ואי חסוס להשרות שכינת עזו, אדרבא משה חייב לחס חלק צדחש כי הוא המעורר ומסיע השכינה מוקומה והורידה ארצה. עכ"ד : **ובזה** יוצן לע"ד סמיכות משפטים לסדר חרומה ויהי משה צהר מי יוס ומי לילה ולא נמלא עמסם צ"ח חמו, וכיון שלא נמלא עמסם כלל צעגל דלימחי צידיהו, לכן צחס החזקה ויקחו לי חרומה מאת כל אית. לאפוקי משה דמחלו ולמטה חיס מחלו ולמעלה אהיס. על דרך כל נפס אדם דרשו ז"ל כל ולא מקלח וק"ל :

והואיל ואחל לידן חאי עניינא כימא מילתא צחא דליחא צדז"ל ויציאו חס המשכן ויצרך אוחס משה ויה צדכה צק אוחס, יסי כלון

מטעם ח'ב מערכת הב' המלך י

שהחבלת הוא דיונה לים. ומכסה זינן ציפין ועין הרע דקטרא אחרת שלא חסיה שולטת בכלה הכנסת לחופה עכ"ל. וזוהי כלע"ל להלצים כונת ונקדרי הפלה דתקון לומר גולל אור מפני חושך וחשך מפני אור כי זה ידוע שיום מתן תורה היה היום ההוא ארוך כשלשה ימים, וזהו היה העצם למה שחשבה העולם שלשה ימים כשהעתיקו התורה לינאי המלך שהוא הקטרא אחרת, ודינא הכינעילתה כנתינתה מה נתינתה צלשה ימי אורם כך. נעילתה מישראל לקט"א צלשה ימי אפילה. וידוע כי צללאל הוא היה שהחליל בארון יען כי צריח עולם היה אור ראשית הצריחה, והתורה היא אור בדכתיב כי נר מלוא ותורה אור, וזהו גולל אור שהוא הארון. מפני חשך דקט"א שלא העיל עין רעה, וחושך גולל וחוסס ל"ו שעות, מפני אור מתנחיל דתורה. אי נמי וחשך מפני אור. דהוקשה לו האי חשך למה, כלומר למה זה שהיה חשך ואפילה שלשה ימים בעת שכתבו התורה לינאי המלך. ולזה השיב מפני אור וכמו כן בגולל. או הוקשה לו למה יעשו זאת לבקוה את הארון וכל כליו, בכלי תכלת ועיירות של חשך. ולגלול הארון הוא האור, ולזה השיב מפני חשך דקט"א כדי שלא תשלוט בהם עינא ציפא וכדצרי היום"ק. כנלע"ל ככון. ועיין להרצ רציו צחיי ז"ל שכתב צקוד הפסוק ולא יצואו לראות כצלע וגו' כי בעת כתיבת הכלים וכיטויים היה האור והכבוד מתקצץ ונ"ל רוחות הציט וכתבם לחיקו הוא עמוד הענן בעין חיק לס"ת. וזה לא היה כלון הצורה. שיחז' הלויים כהתצלע הקדש וכניסתו לחיקי ודפח"ס ;

מערכת הגימ"ל.

ערך גאולה וגלות מצרים

סימן רפ"ג.

הטעם למה שהגזים הקצ"ה. תחלה דצר אל פרעה לאחר צני צבורי ישראל, כחצ הרצ שאריה יעקב ז"ל סדר כי חצא דקל"ט ע"ד שהיה הדצר הזה מפני כי פרעה היה עושה צטיקול הדעת שישראל הם בחזקת עצדים חלל הקצ"ה כדרך שאמרו צפ"ק דצ"צ שאל ערונספוס הרשע וכו' אמריל כך משל למה הדצר דומה למצ"ו שבעס על עצדו וחצשו צצית האסורים, וגזר עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אחד ואכילוהו והשקהו לכששמע המלך הלא כועס עליו, ואחם קרוים עצדים. וכיוצא בזה בטעות זה טעה פרעה והכביד עולו על ישראל, שדומה למלך שבעס על עצדו וחצשו צצית האסורים. ע"כ תחילת דצר הי' אחר לו צני צבורי ישראל לומר לו דאדרבה מאחר שהם צנים, אי"כ המכביד עולו עליהם גדול עונו מתקוא, וכמו שהשיצו ר"ע לאוחו רשע, משל למה"ל דומה למלך שבעס על צנו וכו' וע"כ

מטעם ח"ב מערכת הג' המדך יא

שני חלקים אלה לרופא שכותן קעים להצנחת החולה ומונע אותו תאכל וזה לא תאכל חנוץ ושמן וכיוצא, כי יאמר לו הרופא הגם כי תעשה לך חרובה ונרפא רפואות העלה לא תוכל להצרות על נד השלם רק שתחלה ויאמץ לבך ע"י קנה או נשענת, אבל אם תזהר גם מאכילת נוחרות ופגולים אז אני נוצעיתך כי תחזור לאיחך הראשון ציפי ובה ציהר שאת, והנה לא יתנו שבתות וי"ט אלא לעסוק בתורה שהיא נרפא לשון עץ חיים. וכל העוסק בתורה יסורין צדילין היונו תחלוף הנפש כי היא נותנת חיים לעושה. נוכל שזה הוא החלק הראשון שעושה הרופא להתקונים, והא כינה רפואה גמורה אלא שיקום על נשענת לא על צוריה, צרם שבת שלפני הפסקה שדורשים על החג והלכות חנוץ ונלה שאור שצדקה שהוא שורש הדברים ומאכלים רעים כדליתא צוה"ק דלוח המלך לכל יראה רק ונלה שהיא מכלל דאקוואח לצעזעז כי היה צנו חולה וכמו שבהב דצינו האר"י זלה"ה. כי הנהר מונעו חנוץ לא יחטא ולא יכשל כל שנתו. וא"כ חלק זה הנוסף בשבת הלוח הן קונים והן אפרושי ומאכלים הנזיקים גדול כמו שנקראת צסם שבת הגדול. והבן :

סימן רפ"ה.

הטעם דשנה אחת קודם רד"ו צעל הקצ"ה מעליהם עול גלות מלרים. כהצ הרב ברכה טוב ז"ל. לפי ששצעים נפש ירדו אצותיכו למלרים וצדד"ו שנה שנשחעצדו צמלרים, נגיע שלשה שני חזקה לכל נפש מישראל וצחלת הוי חזקה, והיו מחזיקים בהם הנולרים ולא היה צאפשרות להוליחם נוחתה ידם. וע"כ ציעלם שנה אחת כדי שלא למלחות רד"ו. וב"ח דעל ס"ע נפש עכ"פ הא מיהא אית להו חזקה והאחד מהם הוא שאין להם צו חזקה שלא הגיע לו אלא שתי שנים מהרד"ו. לזה הקדים ה' לוונר צני צבורי ישראל, לכדי שיהיו כולם חסונים כנפש אחת מישראל וצחחזיקם צס"ע נפשות הו"ל כחחזיק צחלי נפש דלא הוי חזקה. עכח"ד ודפח"ח :

וזהו לדעתי כוונת הפסוק לך רד כי שחח עונך. וב"ח הרי ה"י יש דלי ליוית מדחמרת לא יהיה לך צלשון יחיד. לז"א אשר העליה, והרי יש להם חזקה צס"ע נפש, אלא ודאי דכולם כחד נפש יחשצו. וד"ק כנלע"ד ככון :

ולהבין המשך הפסוקים דקאמר לך רד כי שחח עונך אשר הולחת מוולרים קרו מהר מן הדרך אשר ליויתים עשו להם עגל חסכה. ועתה הניחה לי ויחר אפי צהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול, וקסה דקרו ונהר יחידה היא, וזה יובן צהקדים מ"ש הרב חיות יחיד ז"ל צחכובה על שני אנשים דחקק רגזו של אחד מהם וחקע קבין צצטן חצירו ושיצ נחחרני ועשה חשיצה קלח ימים על חטאתו אשר חטא, ולא היו ימים מוועטים עד שחזר לאיחכו צנועלליו הרעים ללסעם את הצריות. וצין כך וצין כך ע"י גניצה נהפם לנלכות, ולשאול הגיעו לנעלת הרב הכ"ז אם חייצים

מטעם ח"ב מערכת הג' המלך יב

הדקים שבהם אין להם שכחה. אצל הקולר צלילה יש לו שכחה. ולפי זה נקחר האי עומא דין. ללא שנוכל לחזק יתירות הטעם הלזה דכיון דליקטו העוזים שבהם ושלחם לבית אומם היא צבל. א"כ הדקים הנוחרים לא שייך בהו שכחה. וק"ל :

סימן רפ"ז.

הטעם למה שמלאנו ראיו כי גלות מלרים וגלות צבל הושם קץ ותכלית לעת פקוקם, לא כן הגלות החל הזה נקתם כל חזון. כלע"ד עפ"י מה שפ"י מקרא סכחוצ צוגילת רות ע"פ הצי המטפחת אשר עליך ואחזי זה ותאחז זה וינוד שם שעורים ויחן עליה ויצא העיר. וקשה דהו"ל למינור ותבא העיר ודרשנו מקרא זה על הגאולה העמידה להיות שהיא רות ננוז לשכינה אשר היא צגלות החל הזה. ובמקומות אחרים כתבנו צעניוחין משם הרב החקיד ומישצ לו הכהן זלה"ה כי שבעה ס"ח יש צחורה וכל אחד כלול משבע שהם עולים מ"ט. וכנגדם משה חומשים שערים חקר אחד. וידוע דאין ישראל הגאליים אלא צוכית משה, דכתיב גם יתנו צגויס עתה אקצלס וזהו הצי הו"ט פחו"ת דהיינו ין חקר אחד. שכבר הם אחוים זה ואחרו עליה נעשה ונשמע. וינוד שם שעורים היא החורה שבע"פ שהיא צשיעורי השכל אחזה. וישם עליה ר"ל על החורה שצכת. ואז ויצא העיר העני הרוכב על חמור. והשתא ניחא דנקט ויצא ולא ותבא צלשון נקצה, ככלע"ד נכון .

ועפ"י זה הכה השוצה מולאת כעטם לשד השמן למה שלא נחן קלצה צגלות החל הזה. כמו צגלות מלרים. כי צמלרים לא הים זכות תורה. ולפיכך הולכנו לישצ צגלות ההוא עד תום חלאת וזהוהם הדיצור ההוא דצמה אדע כי אירשנה ואי הוה להו דצר תורה הוה מכפר להו שהרי מלאנו כי דצרים שאינם מחכפרים צצח ומונחה מהכפרים צחורה וגו"ת. ולכן צגלות החל הזה שיש לנו חורה וגו"ח צידינו וצפינו וצלצנו ע"י עסק התורה להיות נגאליים עדס קלצ תמורקי ותחלואי העון. ואי הוה קלצ מפי עליון לא אפשר לנו להגאל עד עת קץ. ע"ד לדיק ורשע לא קאמר, ולפיכך לא רלז הקצ"ה לגלות אח הקץ למוען יהיה הפורקן חלוי צעק ההתאצקות והסתדצקות צעק התורה. וכ"ת גלות צבל יוכית. שאף שהיה לנו חורה אפ"ה הוקצע לנו קץ ותכלית ע' שנה. כל כי האי מילתא ההשצ אשיצ כו"ט הרב עיר דוד דגלות מלרים היה ר"ף שנה דהיינו רד"ו מגלות מלרים וע' דגלות צבל הרי ר"פ. והטעם כי הקצ"ה הצעיחו לאצרהם לתת לו ארץ יר"ד עומין והם לא ירשו רק ארץ שבעה עומין תן מ' שנה לכל שצט ושצט הרי ר"ף. נמלא כי גלות צבל היה תמולית לגלות מלרים כדי להשלים מנין הר"ף שנה שנחמיצו ישראל. יעוש"ב. א"כ דע' שנה דגלות צבל הם נגד ע' שמיטין צציעול תורה. והחורה לא תכפר על ציעולה, ע"ד דאין קטיגור נעשה קטיגור. ככלע"ד נכון :

מטעם ח"ב מערכת הה' המלך יג

צעדנו חי. ושפיר ראוי לקצרו בחייו, בענין דור המצול לאחצול עליהו צעודם
צחיס. כנלע"ד ודו"ק :

סימן רפ"ט

הטעם שאין הלדיק נח לא ציוס שכולד צו וכדאשכחן צמשה כי צו' צאלד נולד
וצו' צאלד נח. אכני הכוזה צקפרי הדרכנים ז"ל שנחנו עעם כעיקר
לדבר הזה, שאם לא היה עושה כן הקצ"ה לא היה הלדיק מקבל על עצמו שימות
צקום לך ואופן. כי יאמר שאם סילוקו הוא כדי לכפר על הדור והוא לעוצת העולם
והלא אותו היום צהכנה שיהיה מולו נח, וא"כ אין זו עוצה לעולם. אצל כשהוא
קונס עליו הניחה ציוס שבו נולד לא יאכל לעעון כנגדו לנאן צמיתה מכח דוע מולו
של היום ההוא דיאמר לו דצולדי הגמור שאתו היום אין לך יפה הימנה, והא ראי
שבו נולד וא"כ צולדי הגמור שהוא לעוצת העולם שהוא כדי לכפר על הדור עכ"ל :

ומעודי עד היום היה לצי נהקס צזה, דא"כ הוא היאך איחראי שהחריצ
הקצ"ה אח צית זבולו שלא היה צכיון ליום שנצנה צו לנ"ד דשקול
חורבן צהנ"ק כמיתתם של לדיקים וא"כ הוא ראוי היה שלא להחריצו ציוס ההוא.
ויש לישצ צדוחק :

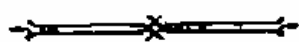
ובהצעה זו יוצן כונת מאמר המדרש צאיכס רצחי, צשעת החורבן לצק בן
עמרם כלפי חמה ליטא שמשא למה לא סגרה אורה ציוס לרה,
והשיצה כי הנורים יורו צה החילים לנען חלך והסצב מעגלוהים ואיך יהיה לה
סיכולת שלא להאיר. עכ"ל המדרש. ומה שיש צו מן הקושי הוא דהיכא כתיב
והיכא אשכחן סיורו חלים צמאור הגדול לנען לא יחשיך השמש צלאתו, ותו דמאי
איכפת ליה לשונס צחורבן צהנ"ק דקא לייט ליה, ואדרצא אשכחן דיעד קרא צתר
איכא דכתיב והצאתי את השמש צלהרים, והיכעציד קוצ"ה ההיפך לירות צו חילים ציוס
חורבן. ולכן לצי אומר לי, שחילים הללו לאו מדתי כינאו אלא שהם אותם החילים
עלמס החדירים שנוורים צה צכל יוס כדכתיב לאור חליך יהלכו לצוגה צרק חתיך :

ואפרעי שיחתי דהנה צנחלוקת קרח לא רלחה המנה ללחא לכבוד צן עמרם
והקפיד הקצ"ה עליה ואמר לה צכצודי לא נחיתם צכצוד צו נחיתם.
ומן יוס ההוא וס ללח אינה יולדת רק ע"י חלים וצרכים רב, ואיחא ללח דיעה
דס נקדש הוא כבוד לדיקים והכי איחא גדולים נעשה לדיקים יותר נעעשה שונים
וארץ דאלו צמעשה שונים וארץ לא צבראו אלא צחד ידא, ואלו צנעשה לדיס של
לדיקים כתיב נקדש הי כוננו ידיך חדתי נשמע. ש"ע דהקצ"ה נחמיר צכצוד
לדיקים טפי אשמים וארץ :

ומעתה אחי שפיר שחנעוונת נשה היחה כאותה חקירה שהקדמה לעיל
והנחמה ציש לישצ צדוחק. והוא הדבר דכי היכי דעשה הי' ללד' ק
שימות דוקא ציוס הולדו דציוס אחר לא יקבל. הי"כ הו"ל לקוצ"ה שלא לתת יד
להחריצו

מטעם ח"ב מערכת ה' המלך יד

וק"ל. ועיין להרב יד יוסף קדר חלום דרוש ג' שכתב דברים יפים צענין מאמר זה.
ועיין להרב של"ס והרב אור חדש בהקדמתו על פירוש מגילת אסתר. והרב משכנות
יעקב ז"ל כתב דמצינו לו משה מן התורה וננין, כלומר משה מן ה' תורה שחס חמשה
חומשי תורה מנין. שהרי לא הכיר רק בד' ספרים. ולזה הכריעו מנכנסים וגו' יעו"צ :

מערכת ה' ד. ערך יצה"ט ויצה"ר. סימן רצ"א.

הטעם דילך סרע לעח"ל יהיה נדונה לרשעים כחוט השערה לא כן ללדיקים כהר
גדול. הנה נר זקנינו הר"ף ז"ל בחידושי אגדות נתן טעם לשבח בזה, לפי
כי הלדיקים היל"ר מתגבר עליהם ומיוס ליום הולך ומוסיף, ע"ד כל הגדול מתגבר
ילכו גדול ומצנו ולכן הוא דומה צענינים כהר גבוה רם ועל. לא כן הרשעים כי
מיומא קמא שהתחיל לפתוח אותם וראה כי שמעו לקולו אינו מוכרח לשיחגבר
עליהם מיום ליום, כי מיומא קמא דהוה כחוט השערה חל יכיל להו, וא"כ מן היום
והללא אין לריך עוד להגברתו. ולכן רואים אותו כחוט השערה כמו מה שהכריחוהו.
עכת"ד בחקפת ציחור :

ואולם הרב קינה ספרים להרב גאלאנטי ז"ל באיכה רבתי כתב עש"י מה
דאיחא צוה"ק משל לזונה שהסיתה לבן המלך ולא שמע לקולה היא
נוטלת שכר הנזה ועידונים שכר פתויה, וע"כ ילך הלדיק עצ ומושוכלל מאותן
עידונים רבות דמצינו לו מגורלו של לדיק שע"י הוא נה צזכה לכל הכבוד ההוא.
ולעומת זה על פיתוי הרשעים יעול שכר רע ומר על אשר העצירם על דעת קונס.
ולכן גורדים אותו בנזקלות להיל"ר ויאכל צשרו וסופו עלמותיו עד אשר נעשה
צשרו דק כחוט השערה עד שיהיה חוזר לעיקר צריתו של נחש הבצמי שהוא דק
כחוט ומזלו נקרא איש שעיר וע"י התקיעות יפלו סערותיו הרווחים לגבורותיו כנודע
מקרא והלך בצערות חיוון ודו"ק :

וראיתי להרב חולדות יעקב יוסף ז"ל קדר צלק, כי חיל"ר צבוא להחטיא חס
האלים בגלוי והוא מחטיא לאלים בפיתוי הזונה אז יבונה צסס מוא"צ
כלומר מעונה ומורסה הוא מואב הוא אצטו שנשעים שלכך נולד לפתוח צני אלם
לא כן צבואו מכוסה ולצוה צאמור לו עשה ונלוה, ריב חס המורים צקנאח ה' לצבוא
סנה חס הלצועים, והוא נעשה לו באזהב עד שמפילו על לוארו אז יבונה צסס מדיין
סהיו שונאים חס ישראל צלב ולא צבאיו כנודע מענייניהם. ולכן ללדיקים יהיה נדונה
צעניניהם

מטעם ח"ב מערבת הי' המדך טו

ואפשר לוודא לפי שהוא היה צבגל רביעי ונכבלי הערכבה. וכבר הושלמו צבסא החלת יודי"ן שנקראו ישראל קבילה יודי"ל דיוכסלים. ויודי"ל דישראל. ויודי"ל דהוי"ה. הם נגד ג' אצות ולא נשאר עוד נוקוס היודי"ל צבסא. ולפיכך דוד הוא חקר צלתי יודי"ל :

או אפשר לוודא והוא הנכון לפי מה שידוע כי ע"י קטרוג הלצנה נעדר אורה. וצדוד וולינו שאמר צמנני ה' ונקני שהיה כולה להיות כאחד

ואצות העולם וזה הוי כנעט כנו קטרוג דוויאל דירח. ולכן נחקר נשמו אות יודי"ל והצ"ן. והנה אותיות שכיות של אצות העולם הם על"צ. והיינו דקאמר צכל על"צ שהם אותיות שכיות דאצות יהיה נותר. האותיות ראשונות דאצות שהם אף. דאצרהס ושני יודי"ן דילחק ויעקב הנה יעלו כנוספר א"ך. וזהו א"ך לנוחקור. אי נוי ודצר שפתים דדוד שאמר צמנני ה' ונקני זאת היתה לו שהחקר נשמו יודי"ל. וזהו ודצר שפתים אך לנוחקור דוויאל דירח שאמר לה לבי ונעטי את עלונך כנלע"ד נכון :

והרב דרך חיים צליקוועי דף י"ג כתב צכונת הפסוק הכו' דצכל על"צ יהיה נותר וגו' והציאו נוסס גדול אחד נותר י' וואוקערה ז"ל שפי' דעל"צ וולסון כלצי הגוים. והנה צכל עלציהם יוכלו לעשות על"צ נותר על חצירו זה של עץ וזה של אלמוג וזה של זהב. צרם דצר הסוה צנהם הוא נוחקור הדיצור שכולם פה אחד ולא ידערו. וזהו צכל על"צ יהיה נותר. רק ודצר שפתים אך לנוחקור. שכולם נסקרים צסקירה אחת צנוחקור הדיצור ודפמ"ח. ועיין עוד להרצ הלז' ע"ס נוסס חסן דודו יעוש"צ :

סימן רצ"ג.

הטעם למה שלעת"ל אין הקצ"ה דן לילה"ר כרולח אלא עד לאחר שצרה לצלרה, כדמשמע נוס"ס דנוכות די"צ, צאחה שאמרו דג' בעיות עתיד לטעותו כו' יעוש"צ. וזה יוצן עפ"י מה שחקרו המפרשים ז"ל דלמה יומת מה עשה. מאחר שלכך כולר לפחות את האדם. והתשובה לזה כי יחייב מיתה לפי שכל הקחתו הוא צערונה, שהוא כראה כעיעץ את האדם צדרך עוזה ושם נוכסילו צעצירת, כנו צד"נו שהוא מיעלו לשישכים לצבכ"כ. ושם מוזנין לו איזו חשה שיקחכל צהוד יופיה וכעהז"ד כדצרים האה. ובהקדמה זו נפודש אללי המשך הנקראות שאמר דוד הע"ה. ולרשע אמר אהים מה לך לספר חקי וחשא צריתי עלי פך ואחה שנחת נוסר והננושך וכו' והוא מוצן ואליו. ועפ"י עעס גדול יש צדצר למה שאינו דן אותו אלא עד לאחר גלותו כי הא יחצרך כצ"כול נשיצ חכמים אחר ודעתם יקכל. שהיה עוען כי למה יחייב מיתה נאחר שלכך ילרנני מסיית ונודית אצל צדצר הזה שנחן צלצו לגלות לצלרה כנוו שעלה על דעתו צראסונה גלי חדעתיס ללוחה חוקפת רעה אשר צדה מלצו שהוא נחלבש צוולאכתו להדמות לילה"ט צכל נעסיו ומראה לאדם שלדיק הוא ומיעלו צדרך עוזה. ועל חלו הלדדים ענוס יעיש צנורת

מטעם ח"ב מערכת הי' המרד טז

ואיתא ברז"ל כי מיימיהם של חצות לא פסקה ישיבה וזהו, ולכן קודם הצרכה לא נתעורר יוסף להשיב את חציו לא כן חצי, אבל לאחר ששנוע נוסח הצרכה שצריך אותם ויקרא בהם שמי ושם חצות, חגלאי מילתא שיעקב לא חזה הא דאיתא בפרש"י קדושה דאדה"ר שהרי צרכם מעין האצות והאצות לא פסקה ישיבה וזהו, וזכרן מלחם הקפידה מקום לכות, לא כן חצי כי זה הזכור וראוי הוא לשם יד ימיך על ראשו :

אי נמי יראה לע"ר עפ"י מה דאיתא בפרק ע"פ חזייה לקטע נרירי, וקראו לחצי ליימין להגן והקפיד רב הונא צריה דר"ק, והשיב לו אתה עשיר, ובלא"ה קיימא לך שעמא, שבקיה לשמא, ח"כ הבא כווי כוכל לומר דמתחילה הוה ס"ל ליוסף דיעקב עשה זה צרכה מכוונת לשם יד ימינו על ראש אפרים ויד שמא על ראש מנשה, רקי"ל שעמא יומר ואפרים, ודיו ציר שמא אבל מבי שנוע מעין הצרכה שצרכם, מעין חצות ראשונים שירשו עוה"ז. והטעמון גם עוה"ז, דכתיב בכל מכל כל, ח"כ משנוע שגם אפרים קיימא ליה שעמא, וחרווייהו מלכותייהו צחר אודנייהו, ואיצעי ליה לתת חשיבות הימין לצכור, כנלע"ר נכון :

אמר המגין ועיין עוד לקוון צריש ערך מלות ופ"ו מ"ש בזה עוד דברים עתיקין יעוש"ז :

והרב עזרת השיר ז"ל כתב טעם נכון בזה, עפ"י מה דאיתא בנפז"ל הטעם שהקדים שמו לשם חצותיו בצרכת אפרים ומונשה ונשום שמהאצות עדיין לא פסקה זוהמא הנחש שהטיל צחיה עד שגא יעקב שהיה נטחו שלימה וזרע כעמר נקי, כי ע"כ הקדים שמו לשם האצות עכ"ד. ח"כ השתא י"ל דמתחילה לא היה נפסיק את חציו לאומר לו לא כן חצי דשמא קים ליה לחציו דצמנשה היה זהמא, ובאפרים שהוא הלעיר כלתה, ומלך הנקיות והזכות והצירור זוטרי עדיף להקדימו לצרכה. (ועם כי הוא עשה הכנה צהנחת ידיו שהיה מנשה מקציל כנגד יד ימינו של יעקב ונ"ו היה מצטל דעתו, אם איתא דלא פסקה זוהמא עד אפרים ולא עד בכלל ודו"ק כנלע"ר). צרכ כיון דשמעיה לומר דהקדים שמו לשם חצותיו הצין כי לא עשה לעלמו קדימה זו אלא לצעצור היותו זך ונקי בלי שום שמץ דופי מזהמא הנחש. ולכן כששנוע זאת חרד על המראה ומכך ומיד צאמלע צרכה, ענה ואמר לא כן חצי. ודפח"ח :

ערך יוסף ופרעה וחרומו.

סימן רצ"ה

הטעם דיוסף שטנו של עשו, כתב הרב סם חיי להרב עשאל ז"ל בקדר וישלח

מטעם ח"ב מערכת הי' המדך יז

היאור. להורות כי יהיה הרעצ החולה ויעלו דרך יאור מלכים הקורים להשיצ נפש :
אי נמי לאיתא במהר"ם אלשיך, כי שפע מלכים נחלצם ציוסק וחיולא מן העשור
 עהור, ולכן רמז לאציו שמי. אהים לאדון לכל מלכים יעו"ש. חה ידוע
 כי כל אשר ציצסה טהור לעומתו צמים כמוהו. עמא. וסנה יוסף לא נעשה משציר
 רק צצרי נעצון כמזוהר בקרא להדיא. לא כן צצצע כי היה השופע דרך שלעוטי
 מלכים והיה כמכר צעיר וחולה לה. ולכן צצצע הפרות העוצות שהם שני השצע
 ראה אחס עולות מן היאור רמז לסימני עומאס כי היולא מן הים אף שיש כמוהו
 צדוויס ציצסה טהור הוא עמא. לא כן צרעות הרומזים על שני הרעצ ציוסק הים
 המשציר רמז כי לא היחס עיקר הוייתן מן היאור שנאמר שהם עמא מאחר דיש
 צמיס ציצסה טהור אלל אדרצא הם מיצסה והרי להם סימן עוהר. ככלע"ד צדך
 דכס והצ"ן :

ערך יסורין

סימן רצ"ז

הטעם לשלשם נחשו ע"י יסורין, והמס ארץ ישראל תורה עוה"צ. כתבו המפז"ל
 עפ"י מה לאיתא. המוצל בקטן יהיז ליה חמשה דצרים וקונה לו צסס
 קגולה, חד אמר ס"ח, וחד אמר דיקלא דאכיל מיכיס תמרי. חוצל צגדול כותן לו
 סקן צידו ויעשה צמעות מה שלצו ספן. כן הוא דין המוצל צגדול וצקטן. ואיתא
 צמפז"ל ע"ס קטון וגדול שס הוא, דישראל צעוה"ז דין קטן יש להם ולעוה"צ. מיקרו
 גדולים והיינו דכתיב קטון וגדול שס הוא. ר"ל שצעוה"צ יגיע למדכנת גדול ע"כ.
 והנה היסורין סעציה הקצ"ס על ישראל צעוה"ז מיקרי חוצל צס וקנסא רצא ע"י
 יסורין או תורה, זהו תורה, או דיקלא היינו ארץ ישראל דענדא שצע מיני פירות
 שנסתצסה צסס א"י. זהו צעוה"ז לאית להו דין קטן. אצל עוה"צ דמיקרו גדול
 שקלי ציה קרן כדן גדול ע"י יסורין :

ובזה יוצן תרי דיינו דקמיכי אלו נאן לנו את התורה ולא הכליטנו לארץ ישראל
 דיינו. ועפ"י האמור סנה ככון והכי קאמר. או נתן לנו את התורה כהסוף

מ"ד דקגולה זה ס"ח. ולא סכניטנו לא"י כאותו מ"ד דקגולה זו דיקלא דיינו :
ועפ"י האמור יוצן לע"ד כונת נארז"ל. ואסתמן למה. כדי להכנס לארץ. והוא
 מלא. אלל דזה ידוע מ"ס צצרכות שמועו אלי אצירי לצ הרחוקים עלדקה.
 דכ"ע כזוכים צלדקת ה' וסס כזוכים צזרוע והיינו דקאמרי ואסתמן למה. מתכת חיכס
 לינקוט צזרוע כהנהו אצירי לצ לדיקי חצרוהי. כיון דהיה לו סרצת יסורין ויגיעה
 רצא עס ישראל עד ששאל נבשו למות. לז"א כדי להכנס לארץ והרי היה צידו אור
 תורה דקבי ליה קגולה בתורה דשקיל מיכיה צסיני תמורת היסורין. וצזה יוצן רצ
 לך דאמר לים דאתה אין עליך דין קטן דעושין לו קגולה דיקלא, אלל אתה דין
 גדול

מטעם ח"ב מערכת הי' המלך יח

חציצים ישראל שניהן להם כלי חמדה, שבו כנראה העולם, ומידי דקדים לעולם אין נימוקי הנסגה העולם טהגה זהם, רק שטעם היסורין הוא, כי חציצים ישראל ולא צעי שעתנות עוצות כאלו יאצדו מידם וזם אינו חלל מתוך חסדה רבה וחיצם יתירה נודעת להם שלא יאצדו חלקם ככלע"ד נכון.

ואגב אורחאי אימ"ל לך איזי מה ששמעתי בדרך הללה אחד מחבריה במאמר החנה באבות. אין צידינו לא משלות הרשעים ולא עיקורי הלדיקים. שם ננו על הלמדנים שנהנים מקופות לדקה ופדיונות וכיוצא, והיינו דקאמר אין צידינו, כלומר שאין צא לדינו לא משלות הרשעים, שאם הם צריאים ועוצים לזם יחנו לדקה, ואף לא עיקורי הלדיקים. שאף אם ח"ו יהיו בתכלית היסורין דרכם לחוס על עמונם חצי עליהם ולא יחנו יקר פדיון נפשם. כי מאין להם אצללהיפך כשהלדיקים בשלות ונחת. והרשעים ציקורין. מעי לן הכאה במוהג שבעולם צעתירי שצחלוחם חכף ומיד מפזרין לפדיון או לערוך שולסן. ודוק.

ועפ"י הקדים דעלשה הם צאים ע"י יסורין, והם ח"י עוה"צ ותורה. יוצן לע"ד כונה מאמר דהע"ה במקראיו ההוא אומר זאת. אחת שאלתי מאת ה' אותה חקש, שצחי צצית ה' לחזות צנועם ה' ולצקר צהיכלו. וקשה דהוא עייאל פני עליון צאחה, והדר צעי ומחנן על שלש ומרצה צעת"ר. ואפשר לומר כי אח"ת ר"ת ארץ ישראל, ח"י עוה"צ, תורה, והנא והדר מפרש, שצחי צצית ה' זו תורה, וצא"י דקליק פחה, לחזות צנועם ה' זו ח"י עוה"צ. ולצקר צהיכלו יציצת ח"י. שהכל יהיו צנחת צהשקע וצנחה וצלי יסורין. וק"ל ככלע"ד.

ובדרי אורחאי ראיתי להציא מה ששמעתי משם אשה חכמה היא ברצנית חשה חצר גדול הדור הרצ פרי האדמה ז"ל במארוז"ל צמדש אין לך אדם צלל יסורין אשרי מי שיקורין צאים עליו. וקשה דצרישא אומר אין לך אדם משמע שבתם אדם יש לו יסורין. וא"כ איך אפשר לומר. אשרי מי שיקורין צאים עליו. דמשמע שאין כל אדם זוכה שיצואו עליו יסורין. ועוד דהו"ל לומר אשרי מי שצאים לו יסורין. והשיצה צעוצ טעם ודעת. כי השכל מחי"צ כי יוחר נח לו לאדם שלא יהיה יסורין על אשתו. כי יפול עליו כל שירות ידיה ודידה. אצל אם יהיה הוא נופל על הנועם ויקורין צאים עליה ידיה איהי קיימת קומה צמפץ כפים ומכדה ומרצח ומטיצה לפניו ציוהר מוה שחיתה עושה לו צהיותו צהוקמו וגבורתו צריא אולם. כידוע לצקי צעיז נשים דחשמישיהו מרחיז לצו של אדם וזיה קגולה למליאות חן צעימי הצעלים. והשתחא כיחא דקאמר עליה כלומר שיהיו היסורין עליו ולא עליה, כי זה הוא יסורין על יסורין. ומעשה מתורץ דקדוק הראשון ונכון הוא :

ודע"ר נראה עפ"י מ"ש הרצ מהר"ו אלשיך ז"ל כי אומ"ע חוטאים עוצה טפי מיישראל באותם הדברים שראויים שילקו צנגעים. אלא לפי שנסעחם מקמרא דידהו משקעים הנגעים והמראות אצות והולדות צשורטי נשמחם כי מלא מין אה מינו ולא יראה החולה, לא בן ישראל כי קדושים הם וטורש נשמחם פתוח

מטעם ח"ב מערכת הר' המרדך יט

אחי שפיר מקרא שכתוב אחי אחי הוא ונחמכם כלומר שנומה שהוכפל אחי אחי בדברות תרי זיוני היא גרמא לכם לזכות אתכם צועשה העגל וזאת תהיה נחמכם אחי אחי ככלע"ד צק"ד :

ושמעתי ציונים לי צהא דאיכפל כצ"ל נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם. כי שני פעמים נחמו עולה ר"ח גימטריא ילחק. ולזה ד"ק עמי לא שלי, אלא יאמר אלהיכם שהרי ילחק העיז חרה לו על כי אמר לו צד"ק חטא, ויה כושיצ צי ולא צד"ק, והכי נני קאמר עמי לאו דעם דידי אחוה, אלא יאמר אלהיכם וד"ק .

ולע"ר נראה כי לפי שהם העמידו דצריהם על דין חורה ולא רלו צפשר ילחק דפלגא עלי ופלגא עלך. ולכן היעטה אחריהם מדה"ל לחם להם בפעולם בפלים ככל חטאותיה פלגא דקוצ"ה ופלגא דילחק. ולכן היטה נחמם בפלים. ח"י יאמר אלהיכם לשחיהם נחמכם בפלים. וחסיה נחמה בפולה צפועל ולא נחמא צפפל זה דנחמו נחמו כשאר דצרי החורה, דאמרינן דצרה חורה בלשון צי אדם וק"ל .

סימן רצ"ט

הטעם למה שיחם הקצ"ה לישראל צמנוד הר סיני יחס כהנים כמפורש בקרא ואחם חסיו לי מולכה כהנים וגו'. כחצ הרצ שונה לחמו ז"ל עפ"י מה דאיתא בתשובה הריצ"ש דשפיר דוני לעשות קצורה הכהנים לחודייהו, וזה די ישראל נשום ונעלה כהונה, והנה מליכו שהקצ"ה כפה עליהם ההר בגיגית ואמר להם אם יקבלו את החורה מועצ ואם לאו שם תהא קצורחם. וסן היסק אדעתיהו ויעלה על רוחם דקוצ"ה גזים ולא עזיר. כי יאמרו דים צידם תשובת הריצ"ש המ"ל דהטוב והנכון הוא לעשות קצורה הכהנים צפני עלום ואיך יוכל הקצ"ה לכפות עליהם ההר בגיגית ויסיו מעורבים זה עם זה. אלא ודאי דהקצ"ה אוור להם בן כדי לאיים עליהם דוקא דהא לא מלי עזיר הכי, ולכן כדי להוליא מלצם דבר זה צא עליהם צחמם יח"ש וקרי להו מולכה כהנים צמנוד הר סיני לצל יעשו לומר דגזים ולא עזיר. דכיון דהשום אוחם צחורה כהנים שפיר מלי לויקם צהו תשובת הריצ"ש דלא ש"ך צהו חילוק קצורה, אחר שלכולם צשם יקרא ונולכה כהנים, ודפח"ס .

ועפ"י יקודו הנפלא הזה, אחי אחזה לפרש כונת מאמר המדרש ח"ל , אלמלא ישראל קבלו את החורה היה הקצ"ה שונא את האצות צמנוד המכפלה עכ"ל, והוא פלא דלמה ישנא אוחם אם לא יקבלו ישראל את החורה. וכבר הרימוסי יי צמאמר הנפלא הזה צשנים ושלשה מקומוה ועוד לאוה וליין, עפ"י מה שכבר נודע דהנה אדה"ר כהן היה לא בן אצות העולם. וא"כ לפי מאי דק"ל כתשובת הריצ"ש המ"ל תמלא הקפידה מקום לנוח על האצות דהיאך קנו המערה להקצר עם עם אדה"ה, וכילד יוכלו להכנס בגבולו אחר שכבר נקצר שם תחילה ע"י צורח. וזה כי צאו דצרי המאמר כמין חומר אלמלא קבלו ישראל את החורה שעי"ן בן איקיים

מטעם ח"ב מערכת המ' המלך ב

סימן ש"ב

הטעם דגילו שכינה בקנה אל ושה אור להי אציק, דלונה לא אור לו להי אצות העולם שלשה סוגי מעיצי. נראה עפ"י ו"ש צוה"ק קדר פנחס דף ר"ע כי צמחם האדם הקצ"ה נחמין לו לאציו ולאנו כדי שיראו צמחם זרעם. ד"קא דכתיב ישמח ישראל בעושי ולא בעושה. למח"כ צעת לרם אינינו כי אם הקצ"ה למודים שהוא משהחף צלענו יעוש"צ. וידוע מה שהזכיר רבינו האב"י זלה"ה שלא לקרא שם עלאך צבדי כי צקרוה לו יתעורר לצא אללו ואם היא ציאה ריקנית יזיקטו. ולכן צמחם סקנה שהוא סימן ללדת ישראל צשיעצור קשה אם היא זוכר לו שם האצות היו נגלים אליו שם והיה מילך להם צלער צניהם, מח"כ אציו של ושה יצוא לראות צמילי שררת צנו ויהי ציסורון מלך. ואף שאח"כ מליט שהזכירם לא איכפס לסו כיון שהיה ושה קרוב לשמוע ללכת צשליחות גאולהם ועמדם גופיה אינו מילך על לער הגלות מקום דעמדם הוא ממצנו של לוי, ושצט לוי לא נשחעצה, ולהכי היה אצ שעת כי צנו הוא יהיה הגואל. ודו"ק :

סימן ש"ג

הטעם לקריאת ושה ושה יעקב יעקב פעמים. כחצ הרצ לצ אריה דזה ידוע דקול ס' צכח ומקול הקורא צכל חזק, יולא מהקול צח קול וכשנענת המלה פעמים. וזהו טעם כפל השמות צכל הלדיקים. וזהו כונת הפסוק אחת דיצר להים, שחיס זו שומענה ר"ל שהמלה נשמעת טני פעמים כמו ושה ושה יעקב יעקב, והפסוק הוא צנותן טעם לזה, כו עז להים, כי ע"י חקף קול הקריאה הוא צגרם כפלון המלה. עכדפח"ח.

ובזה יוצן כונת עשו דקאמר ליה ליעקב הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים דליתא צרש"י ויקרא שמו יעקב הקצ"ה קראה ועשו קראו אציו יעו"ש. והיינו דקחני כי קרא שמו הקצ"ה יעקב כי היכי שצמחם קול דיצורו ישמע יעקב חרסי. ומסכפל הלזם דשמו גרים ויעקבני זה פעמים והצ"ן. כנלע"ד נכון צעיקצו"ח משיח"א וק"ל.

סימן ש"ד

הטעם למה שלא כיתבה חורם רק ע"י ושה, כחצ הרצ שצמח לחמו ז"ל להיות כי השכינה היחה דוצרת מתוך גרונו של ושה וק"ל דמלוה צו יוחר מצלוחו מה ידוע דהחורה היחה צחורה קידושין ושה לישראל ולהכי הוו הקידושין ע"י ושה כי היכי לליהוו הקידושין עלמס ע"י קוצ"ה צעלונה, ונאחר דשכינה היחה דוצרת מתוך גרונו של ושה. וצוה פירש הוא ז"ל כוונת מלכו"ל צפסיקחא רבתי עלה

מטעם ח"כ מערכת המ' המדך בא

סימן ש"ה

הטעם למה שחלינו שכל מה שנחשק ונשם בקבלת התורה הוא קב"ח ימים שהם מר"ח ניסן עד מחרת יום הכפורים דוק וחסכת שהם קב"ח יום כחז הרב ניינוי יחזקאל ז"ל עפ"י מה שכבר נודע דמשה היה חסר צו"ף בשפחים. זה ידוע דהאדם יוכל לתקן ולסביר כל כ"צ אותיות התורה ע"י עסק התורה וא"כ עסק זה קב"ח יום שהוא גימטריא צו"ף לתקן מה שהוא חסר. ודפח"ח:

סימן ש"ו

הטעם למה שהיה הקצ"ם מוכה את ישראל בכל עת היוחס צודצר, מלאחי בחוז בכחצ יד משם הראשונים ז"ל דה"ע לפי שהמדצר שולט בו קנאל"ל והחילונים. אשע"כ היה מוכה אותם בכל עת כדי שלא ישלוע בהם חילוני להחסינם ולהדיחם מחמת כנפות אציהם שצטנים עכ"ד.

ועפ"י יקוד זה הוא נוצח אל"י כונת ווקרא שכתוב והיה נוספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד, והיה במקום אשר יאמר להם וגו' ואיכא למידק קחירת הכחצ והיה מקפר עם אשר לא ימד ומה קיטור יש והיה במקום לקדוש, ונקדים עוד מה שידוע דהמנוי והקמנוי בכל אחד מהם יש אחד לעוצה ואחד לרעה, כי המנוי חין החילונים דשאים לחקר נמנו אפילו כמלא נימא לא בן צמנוי, והקמנוי צרכה ה' שלטא ציה, לא בן צמנוי דליחיה צריצוי. והשתא אחי שפיר דסנציה קא מנעמ להו לישראל עם נחלתו שיעשת להם כל השתי קגולות באמת שאף שיקפרם והו דבר המנוי, אפייה לא ימד, שזהו קגולת הקמנוי שישרה בהם צרכה, וכ"ה דדי צקגולת הקמנוי ומכין זה למה, אהא קא משני ובמקום שיאמר להם לא עמי אחס שהיא שליטת החילונים יאמר להם בני אל חי, ויועיל קגולת המכין לצלתי יקורו מאחרי ה'. ודו"ק ככלע"ד צק"ד.

סימן ש"ז

הטעם למה ששצר משה את הלוחות, אשכתן לכו"ל צעלי התלמוד הם אמרו לפי שהלוחות הנה היו קידושיהן של ישראל ואם היה נוחנס לידם היו מתקדשים למפרע ומשה שצאו לידו של שליח שהוא משה, אשע"כ שצרים כדי לדונם כפניה, אך על זה יש להקשות שהרי צלח"ס יש להם תירון ליטבאל שחטאו צעגל כדי להורות השוזה לרצים כדאיתא צפ"ק דע"ז, ומוכח זה ל"ל כי ונה שלא נתן להם נוסה את הלוחות הוא לצעצור שלמד ק"ו מפקח, ונה פקח שהיא קדשים קלים אמרה חורה כל ערל לא יאכל צו, חורה כולם שצלוחות שהיא קדשי קדשים לכ"ס, והנה אם ק"ו זה אמת ל"ל דנושה כהן היה דאל"כ הוי ק"ו ידיה אית ליה פירכא שסרי צוצחים ויין

מטעם ח"ב מערכת המ' המלך כב

חשבונו עלי כחוצה, מה שא"כ בעלה דמערביתא ופעור אחס מלכנס לארץ ודו"ק כנלע"ד. אך ויה שקשה הוא דמשה משבט לוי הוא ולא שייך בו טיעול חלק בארץ. ול"ל דאפשר לו ליקח צמ"צ עמי ונגרש מהם ללוים. אי כמי בחרותם ומעשרות מהם חלוים צציאח הארץ. וק"ל.

וכאופן אחר נלע"ד לפרשו ע"פ מ"ש הרב מגלה עמוקות צפ' אעצרה נא, כי רלה ליכנס לעצור את השנים. והגם אם נשם היה לו דין מלך כדו"ל ויהי ציבורו מלך זה נשם אינו יכול לעצור את השנים שהרי אין מוסיצין מלך צעיצור השנה, וכחז הוא ז"ל לכיון שהיה נשם מלך היה יכול לקרצ מי שירלה ולרחק מי שירלה, שכל האמור צפרשת מלך מלך נותר בו, וזהו הכונה אם קלח נא אתה מצקש והיינו מפני שאתה מחשיב עלמך למלך ושאתה יכול לקרצ את הרחוקים וא"כ צעל אעצרה נא דאין מוסיצין מלך צעיצור השנה וק"ל :

ורדעתי שזהו כונת מאדו"ל צמדקש אונר הקצ"ה לראובן אפי איני נרחקק ואיני מקרצך עד שיצא נשם ע"כ. כלומר דמשה הוא מלך והוא את אשר יצמר יקריצ. וצוה יוצן ג"כ נאמר תמוה וז"ל, כשראה נשם שאינו נכנס לארץ אונר יהי ראובן עכ"ל. והוא פלא ועפ"י האמור הנס נכון. כלומר שנומה שראה צעלמו שאינו נכנס הכריח צעלמו שהוא מלך. וע"כ אמר ימי ראובן, כע"י שהוא מלך יוכל לקרצ את הרחוק וק"ל :

אתאן למאי דהוינן עליה צענונא דמילתא לתה שלא התפלל אהרן להכנס לארץ ראיתי צכתצי הקדש להרב מ"ו צקפרו הקדוש מלא חיים זלה"ה שכתב דס"ע לפי שאהרן חשש מפני הכדח אצל נשם דימס צדעהו שמה הותר הכדח כי ראה שהרשהו להכנס לארץ קיחון ועוג, כדפרש"י צעת הדיח דמיתי שמה הותר הכדח.

ובזה יוצן לע"ד צעיקבותיה דמר שזה יהיה כונת הפסוק ואהמקן אל ה' צעת הדיח. וכ"ת ולמה לא התפלל אהרן. לז"א צעת הדיח דמיתי שמה הותר הכדח וכדפרש"י משא"כ אהרן לא עליה על דעתו זה לפי דאעיקרא לא נכנס לארץ קיחון ועוג. כנלע"ד וק"ל :

ומענין לענין סוזה הויח להרב טירת כסף ז"ל שכתב. דאם שנותיו של משה היו חרותו של עולם כעין צנוכית חרי נומה. א"כ היכי קאמור יען לא האמנתם צי הא אם האמנתם צי לא הגיע זמנכם. דהיאך יוכל ליעול יותר מתרונות. והוא ז"ל השיב כי סת"ק אמר חרות צצנוכית אחד נאחרצעים, ואו דצד א הקלע לא היה מחלוקת כנודע ולא הוה פליגי סת"ק דאמור צצנוכית אחד מוני. והוא סיי יוחר, אצל השחא דהוה מחלוקת אמרי צנוכית אחד נאמנשים עכת"ד. ואחר הנומ"ר מכבוד תורתו זה אינו. דאם דיבר ודאי שהיה האמת צעולם כדק"ל לקושטא צצנוכית אחד נאמנשים ולא היה שום אדם אונר אחד נאחרצעים, דאין קצרה לומר שאם היה נודבר אל הקלע היה הענין כגד האנות דהשתא. והצן כי טוב הוא :

מטעם ח"ב מערכת המ' המלך בג

זאורו, דהא אעיקרא צדין הוא שלא חתעצק, אלא ונשום כי היכי דלא ליסתמי
 ונמכהגא ועולם כוננהגו כוהג, ודע דנומזר דידע פשיטא לי דנוילתו דחי
 שצח, תדע לך שכן הוא שהרי לא מנהו ער"ן צקיון רס"ו צכלל אותם שאינם
 דוחין את השבח, וק"ל :

מעשה צמקילה נעלה להצין כוונת ואלרז"ל צמדרש קדר ואחחנן וז"ל אמר
 ונשה רצש"ע חכמז חטיה שלי לדורות שלא יהיו ישראל אומרים זייף
 ונשה צחורה וכו' עכ"ל. וקשא דמהיבא חיתי שיעלה על לב לחסוד אותו שח"ו
 זייף. ועוד דנאי זייף ונשה דקאמר זייפתי ונצעי ליה, וזה יוצן צהקדים מה
 דאיתא צקנהדרין דל"ז דר"נ ס"ל צ"כ לא הוזהרו אלא על העריות שלישראל
 הם צמיתה אצל מה שישראל צכרת אין צ"כ ונוזהר, ורצנן פליגי עליה ואית
 להו דצ"כ הוזהרו גם על ערוה דלישראל צכרת, וא"כ לר"נ לא חטא עמרם על
 שגשא דודתו כי היא צכרת ונשא"כ לרצנן. ואיתא צפ"ק דקוטא ותרא אותו כי
 עוב הוא. הניא ר"נ אומר עוב שמו, וחכמים אומרים צשעה שכולד נתמלא
 כל הצית אורה, ואור עוב איקרי דכתיב וירא אלים את האור כי טוב. והנה
 יש לי להוכיח דודאי לא חטא עמרם צמה שגשא חת יוכצד דודתו דאיתא
 צפ"ד דע"ז. הרי שצא על אשת איש דין הוא שגא חוליד אלא עולם כוננהגו
 כוהג והנוקלקל עחיד ליתן את הדין. וכחצ הרצ זרע לאצרהם דניהי שראוי
 להוליד היינו ולד כעצב העולם, אצל אינו ונן הראוי שיליא הקצ"ה מהצא על
 הערוה ולד שיהיה לו שום מעלה עוצה יותר משאר צכי אדם עכ"ל. ומדחזינן
 דנחמלא כל הצית אורה צלדתו של ונשה, מוכח דצ"כ לא הוזהרו על דצ שחוא
 צכרת לישראל וכר"נ דאל"כ היכי נולד מיניה ונשה שיהי משונה צאורו וכל
 האדם, וכצד נודע לך טעמו של רצינו האר"י ז"ל שמה שלא נכנס משה לארץ,
 הוא משום שצא ונאיסור ערוה שגשא עמרם את יוכצד דודתו שהיא צכרת :

והשתא אחי שפיר והיינו דקאמר ונשה חכמז חטייה שלי שהיא על מי
 מריצה דאם לא חכמז יאמרו שהטעם שלא נכנסתי לארץ הוא
 משום שעמרם אצי נשא אחי צכרת. ונעחא אין לפרש כי עוב שגחמלא כל
 הצית אורה דצודאי שהולד הצא ונאיסור ציאה אין צה שום מעלה עוצה, וע"כ כי
 עוב שקראו אציו עוב כצכרת ר"נ. ונעחה יאמרו ונשה זייף צחורה, כלומר
 שמה שכתוב צחורה שם ונשה הוא זיוף שהרי אציו ואנו קראו שמו עוב והשם
 הנופל צפה האצ הוא מאת ה' כנודע. וא"כ ונן הראוי היה שיהיה ש"ס ער"ב
 כוהג צכל החורה כי השם שקורא האצ הוא העיקר, והוא זייף לכנות עלמו
 צכל החורה צסם ונשה הנויחם לו ונצחיה צת פרעה. ודו"ק :

ובזה נצין ונאמר צירושלמי צסם ליוני וז"ל דע איש המעיין שצשנת הארצעים
 עסק הקצ"ה עם ונשה ודרש קמוכין עכ"ל. וקשה דלמה דוקא צשנת
 הנו' ולא קודם. והנה אף דהליוני הלזה דורש אין לו. צס"ד אגא אגלה מלפני
 וסח"ר אהלו ואצנה אללו ליון דכצד הקדונו קצרת ר"נ דאין צ"כ מוזהר על
 הערוה

מטעם ח"ב מערכת המ' המלך כר

המדרשים כתבו שהיה זה לפי ששמעו יושבי הארץ כי הם יכנסו לנחלתן מיד עמדו ועקרו כל זרע זרוע ונטיעות עוזות וכל נטיעות המים קתמו והכאיבו, אמר הקצ"ה אכנים את בני לארץ נשמה ואני אמנתי ולהעלותי אל ארץ עוזה בהסיעה זו אמרו יושבי הארץ אותה זו כערבי במדבר כדרך שוכני אהלים, עמדו ויסקרו אחדש מצונם מכל עוז, ועוד טעם שני אמרו לפי שאם היה מכניסם מיד היה משה נוח מיד או יושב בדד בחו"ל והי"ל לער עוצא ולכן עמד והסיע עמו עמו של אלהינו כדועה עמדו וצא עד קלו במעמדן על פרק נעצרות הידן עכ"ל ז"ל.

אשר צוה אני אלהים לפתח כוונת מאד"ל במדרש קדר ואחשקן וז"ל. ואחשקן אל ה' למה כדי שיכנס לארץ עכ"ל. והוא פלא דזיל קרי צי רב הוא, לעצרה נא ואראה את הארץ, ונקדים עוד מה דאיתא בזה"ק קדר בראשית כד תיהיו ארעא שבעה ומשפעת ההיא תקרא ארץ, ובהיותה צור ושוממה תקרא יצשה או אדמה בארץ צינורית עכ"ל. וזה ידוע דישאל שאלים כוונתה ומשה כישראל, ובהכי את שפיר דברי המאמר הנ' דהוקשה לו לבעל המאמר דאעיקרא למה נכנס בעוצי הקורה להחפול אל ה' שיכנס לארץ והלא כל שיש בהקפו מ' שנה הוא לצבור כבודו שלא יסאר במדבר הוא לצדו ולמאי דציני ציני יגיע עת פוקדו, חס מה שאמר המדרש למה, ולזה השיב כדי שיכנס לארץ, ר"ל שוממה היא קוצר שהטעם שהקיפו במדבר מ' שנה הוא לצבור ישוב הארץ ארץ מושפעת לא מרבה ויצשה אין כל וקצור היה כי כל הסדעשה ההיא שהרעיש הקצ"ה להניעם במדבר כדי שיכניסו עם ישראל חזל נחלתו לארץ נוספת ודו"ק.

אי נמי יוצן לע"ד בהקדים מ"ש הרב ברכת טוב קדר נח פלוגתא בדורותיו של נח אם הוא לשבח או לגנאי שהיא במחלוקת חלויה בעאמרים חלוקים, דבמקום אחד מלינו לחז"ל שאמרו ע"פ וחכמי את אשר אחון וגו' כי מי שיש לו אחן לו ושלח, אין לו אחון משלי ואלו במקום אחד מלינו לרז"ל שהם אמרו ואחשקן חש"י שיש להם ללדיקים לחלות במעשיהם העוזים אין מבקשים אלא מחנת חנם משמע דגם צ"ש לו ונשמיא יהצי ליה מחנת חנם, והשתא מאן דדריש לשבח ק"ל דגם ללדיק גמור יהצי מתן חנם ולכן ונח מלא חן דרך מליאה והפקה, ומאן דדריש לגנאי ק"ל דלא יהצי מחנת חנם דרך מליאה רק לזוי שאין לו עכ"ל, ואיתא בעשרה מאמרות מי שאזדה לו דרך שדהו זה משה גלגול הצל דפליג מקרקעי לקין, ולכן אמר אדמון יקנה דרך במאה ונח שהוא ציח ה' המורכב על מאה אדנים בונה דקדושה יעו"ש צרש"י קדר פקודי או יפרח צאור להכנס לרקיע כי אין לו קרקע, וידוע דבהיותם צדדים הנאמר צקין והצל הוא צא"י קיימי :

ועפ"י הנה נכון דברי המאמר ואחשקן למה. ר"ל דלמה שא במחנת חנם ולא כך הורה ללדיק שכמותו שיבקש במחנת חנם ולחכי מתוך שפיר להכנס לארץ ומכין שכן הוא הו"ל קרקעות דא"י דפלב להו והו ליה בחלקו של קין והו"ל משה שהוא הצל כאין לו ולדיק מחנת חנם, כי ציד ה' למה לו כניסם בארץ אע"ג דלית ליה חלק כי היכי שהעצירה משה"ע ונחמה לישראל ומשכן דאיקרי מקדש יוכיח. שכיח

מטעם ח"ב מערכת המ' המלך כה סימן י"ט

הטעם למה שהיראה לגבי משה ויילתא זערתא כדאשכחן בפ"ק דזרכוכ דל"ג ע"ב והולילו זה מקרא וזה ה' חלסיך שואל מעמך כי אם ליראה. הכה חלצד העעם שהזכירו בגמרא שהושיילו מושל רב לאדם שמוצקים מווננו כלי גדול ויש לו דומה עליו ככלי קטן וכו' יעו"ש. הנה לע"ד נר' לתת טעם לדבר הזה, עפ"י מחנה ד"ל ויהי כי יראו הנוילדות את האלהים ויעש להם צתים ודרשינן בקוטה צתים כהונה ולויה שמושה היה לוי. וכבר הדבר ידוע גודל הענוה שהיתה צמרע"ה וכל האדם שהיו על פני האדמה, ואח"כ"ל שהיה שפל רוח בדעתו כלומר שדעתו היה סגור שהוא שפל כל השפלים ואין ראוי לו להסתגלות. והאמת היה לו יתירה חוץ ממה שהיה צדיבור וצנועשה היה משה עניו בדעתו, והנה צראות משה שצטבר היראה שהיה לה לאמו ניתן לה את משה שהוא צתי ונלכיה. חו צתי לויה והוא לא היה נחשצ צעיניו לכולם ולכן היתה היראה צעיניו לנולתא זערתא. שאם היתה היראה דבר גדול היה ון הראוי לתת ליוכצד שבר גדול ממה שניתן והו דוקא לגבי משה אבל לעיני כל ישראל שהיה האיש משה גדול מאד. ע"כ היתה היראה רבה צעיניהם כנלע"ד וק"ל.

ובעיקר הנוינורא דקאונר התם צט"ס דזרכוכ דל"ג ע"ב אמר רבי חנינא הכל צדי שנים חוץ ויראת שנים שנאמר ועתה ישראל מה ה' חלסיך שואל מעמך כי אם ליראה ופריך אטו יראת שנים ויילתא זערתא היא והרא"ח משה רשצ"י אין לו להקצ"ה צצית גכזיו חלא חולר של יראת שנים שנאמר יראת ה' היא חולדו, אין לגבי משה יראת ויילתא זערתא היא דאמר ר"ח משל לאדם שמוצקים מווננו כלי גדול ויש לו דומה עליו ככלי קטן. קטן ואין לו דומה עליו ככלי גדול. עכ"ל הש"ס.

מקשים העולם דאמאי לא פריך קושיה אטו יראת שמים ויילתא זערתא חקרא גרידא דכתיב ציה כי אם ליראה. ועוד קשה כי מלישכא דש"ס נשמע דונוילתיה דר"ח דאמר חוץ ויראת שמים דייק אטו היראה ויילתא זערתא היא ואלכצא איפכא משמע, דהא איהו קאונר שהיראה אינה צידי ה' א"כ נשמע שהיא ויילתא רצח, דהא עד השתא לא ידעינן המשל דכלי קטן ואין לו. והו איכא לנידק דנכ"ל לר"ח לומר דסכל צידי שנים חוץ ויראת שמים, דילנא חף ע"פ שמוצקים מ"מ הוא צידו (והוא ציד אומנם הבא לטהר נסייעין אוחו משמע דעכ"פ יש צידו לקייע). ותו איכא לנידק שהמשל אינו דומה לנושל. כי הוא לא צא לתוך רק לגבי משה ויילתא זערתא היא והיה די לזה להציא המשל דכלי גדול ויש לו ולנוה הולך להציא המשל השבי דכלי קטן ויש לו וכו'. ולתוך הכל צמדא מחתא יש לפרש דצרי ר"ח צאופן זה הכל צידי שמים חוץ ויראת שנים שנאמר ועתה ישראל וגו' ובקרא קשה וכי יראת ויילתא זערתא היא היראה חלא לגבי משה זערתא היא נושל וכו' כלי קטן ואין לו סייעו לגבי הקצ"ה. א"כ נוכח דאין היראה ציד הקצ"ה מדכתיב יראת ה' היא חולדו.

מטעם ח"ב מערכת הכ' המלך כו

והיה עשנו שבגדת היראה אהם יזכה להיות לו"ו ואי לאו קו"ד הכל נשנוע
דונשמוען נילית, וגם את מלכותו שנוע לאהוב ולכבד אהם, ובהלערפות שלשהם
כי זה כל האדם כלומר שיתקיים בכל ויין הנוצח שגאדס כי אין נחסור
ליראיו ודו"ק :

ועפ"י הדברים האלה ניושב ויה שיקשנו בגאמור הקדום דאנאי לא קשיא ליה
בל"ז קראי אהדדי כתיב כי אם ליראה וכתיב יראה ה' אולרו, ועוד ק'
בנאי דנשני אין לגבי נשה יראה מילתא זוטרתא היא וכו'. הרי נ"ו לגבי ישראל
מילתא רבתי היא והיאך אמר לישראל ויה ה' אסיך וכו' הלא ישיבו לו רבינו נשה
אם לגבי דירך הוא דבר קטן בערכינו הוא דבר גדול. והנלע"ד פשוט בהחכמה
האמור כשתדקדק בלשון רז"ל דלפעמים הולאו היראה בשם יראה חטא ולפעמים
בשם יראה שמים. והענין הוא דירא חטא יקרא ואן דדחיל מעצירות והיינו ונלעבור
על לא תעשה ואפילו שאינו מקים נולות עשה זה הנקרא צפיהם יראה חטא, לפי
שנוהר ונלעבור עצירה דהיינו יראה חטא שהוא ל"ת, וירא שמים נקרא מי שזהיר
במלות לא תעשה וגם בנולות עשה וזהו אשר יקראו לו יראה שמים, כלומר
שהוא נוקיים כל ויה שגזרו עליו וון השמים וזה כולל עשה ול"ת, וזהו ודאי
דעדיף ויראה חטא ולפי זה בלא זה לא קשיין קראי אהדדי נשום דהיינו מפרשים
פסוק ויה ה' אסיך ליראה חטא לחור והיא מילתא זוטרתא היא בערך יראה
שמים שהיא כוללת נולות עשה ול"ת ולא קשיא שוב נפסק יראה ה' היא אולרו
דשם מדבר ביראה שמים דמאחר שיראה ה' עליו ונוקיים כל גזרותיו אפילו נולות
עשה. והיא ודאי אולרו העוב. ד"ל דלזה נוכח שכר הלפוי לעוה"צ. ולאפיקי נולות
ל"ת דהינו ירא חטא דאין לו באולרו הלפין כי אם גשנוי לשלם לו על פניו
בעוה"ז :

אשר זאת היתה לי הלעם הנוקדמות בסדר ואחשקן וז"ת. האל הנאמן שומר
הברית והחסד לאהביו ולשומרי מלכותו ונשלים לשונאיו אל פניו להאבדו
לא יאחר לשונאיו אל פניו ישלם לו. וקודם לזה עפ"י הבא"ר אקדמה פניך שתי
הקדמות. האחת כי במלות ל"ת לא שייך ווי הקדמתי ואשלים כמו במלות עשה.
ועוד שתי וז"ש הרב בעל ראשית חכמה בהצלל שיש בן עובד מאהבה לעובד מיראה
כי העובד מיראה הוא זהיר ביותר בנולות ל"ת מיראחו פן יגרום להפריד קוצ"ה
ושכינתיה. וקרינן עליה וכנגן נופריד אלוק, לנשאל"כ עובד מאהבה שעלצד החעקקו
בנולות ל"ת הוא ג"כ נשחלל להחעקק בנולות עשה כדי לקרצם עוד יותר מאהבתו
אחם. וזהו כזה אל הביאור צוה דליכא לעידק זהו כמה וכמה דקדוקים והערות,
ולאסבה הקיבור לא אוכל לזה אל תכליתם. וזלח שמים ושלשה בגדים מראש
אמיר דתיבת והחמד יתירה היא וכבר היה די צו"ש שומר הברית. ועוד דהיינו
אהביו והיינו שומרי מלכותו. ועפ"י האמור הנם נכון והכי קחני, שומר הברית שהוא
שכר מלות ל"ת, והחמד שהוא שכר נולות עשה וקרי ליה חמד לפי שכבר הקדים לו
השכר קודם העשים בעוה"ז, לאהביו שהם נאוקיימים נולות עשה שהם נקראים
אהביו

מטעם ח'ב מערכת המ' המלך כז

הריונותי ידי צדקויותי להם טעם כעיקר לדבר הזה כי ה' העוצה עלי. והן היום
הנוותי ראיתי אור להרב ראש יוסף ז"ל שחקר חקירת חכם דמדוע לא נמלך בהם
על המלכה הסוליאצ בן אחיקנוך דהוא ג"כ הוא בהדים דצללאל. והוא ז"ל השיב
יפה בהדיא דפקלים דקאמר החם דכולהו מונוכים הוא זוג זוג לבד נאחיה וחצריה
אחד דוקא שהיו סגנים כל אחד צפני עלמיה יען שקבלו אחס עליהם הליצור ש"נו
דהיבא דהוי יחיד צעי המלכה לצור אם יקבלו אחס עליהם. והנה בכל מלכות
המשכן חולל ועשו צלשון רבים חוץ מארון דלא כחיצ ציה רק ועשה צללאל שלא
כתעסק בו חלל הוא בעלמו וכיון שעשה הארון צידיה והוא לחודיה יחיד צנגד"ם
ואור חורה ומי"ה ויהי חונון בו צצ"ד קדש ולכן הולך שיהיה נמלך עליו בצלצור
אם הוא הגון, צרם הסוליאצ לא נלינו שנהעסק הוא לצדו צמלכת שמים עכ"ד
דפס"ח :

ומעתה חף אכחנו כחנר לחקירת דידן דסנה ציהושע ק"ס המקום ולפני
אלעזר הכהן יעמד ונולחתי סמך לדבר זה מהא דוושני הש"ס צגיטין
אחא דקאמר החם דמימות נשה לא הוס תורה וגדולה צנוקוס אחד עד דאחא רבי.
ופריך וסא הוס יהושע. ומשני דלגציה דידיה דיהושע לא הוס תורה וגדולה דסא
הוס אלעזר וזה יאונה לשינויא דידן כי כהן הוא צס"ד .

סימן שי"א

הטעם וסמך לווה שההפלל ושה תקט"ו תפלות ואכנוכוה אקרא דואחחנ"ן אל
ה' שעולה תקט"ו כהצ הרצ פני יהושע צנימוקי צדכות דל"א ע"ד עפ"י
מ"ס דאחא צמהרש הציאו רס"י צחומש ואחחנן אל ה' צעת הדיא. לאחר שכצשתי
אנן סימון ועיג דווייתי שמה הותר הכרה. נמלחם לונד דצלל"ם לא מלאו לבו להכנס
משום שצועת המקום ואחא צקרא קדר דצרים ראה נחתי את סימון ואח עוג החל
רש שכפת שר של אונוריים לפניו ואחריה החל רש נמלא שמהך יומא סיה לו פתחון פה
להכנס ולהתפלל לפני קונו שמה הותר הכרה, והך דיצור דהחל רש מוכח מקוגיא דיש
נוחלין דקכ"א שהיה צע"ו צאצ לאחר שכלו מתי מדבר שאז נתיסד אליו הדיצור כי היו
כזופים מונרגלים והלאה לא וחשוב מטי"ו צאצ ועד ו' אדר שצו מתי ושה כשתחשוב
החדשים על הקדר אחד מלא ואחד חקר מנולא שעולה מאחיס יוס דהיינו ד' מלאים
וג' חקרים ועוד שצעת ימי אדר ואי הוס מללי צהו משה שלשה תפלות צכל יוס כהסוג
העולם היו ת"ר תפלות אלל דאין שואלים לורכיהם צתפלת שצת וא"כ הקר כ"ח ימי
שצת דהוו צהסו ר"ש יוס פש גבן עק"צ יוס שלשה תפלות צכל יוס מהס הרי תקי"ו
אמנם דללותיה דיוס ט"ו צאצ גופיה כיון דלא היה מדבר עמו אלל ציוס ולא צלילה,
א"כ צע"ו צאצ לא ללי אעלמו אלל צשני תפלות דיממא ועלו תקט"ו צדיוק סנהו
ללותי דסתפלל מיוס ט"ו צאצ צצקר עד ו' אדר שמת צו עד שעת המנחה שצו
כסתלק ונחצקש ציסיצה של מעלה צהתפללו צעדו צכולסו ללותי דנהגי עלמא צסד יומא
וד"ק קרא רצ נך א חוסף דצה, שאמלאהיה מתפלל עוד תפלה אחת היו מקפד
תפילותיו

מטעם ח"ב מערכת חב' המדך כח

של צ"ד של מעלה הוא ששים וכדלשכתן דנחיות למ"ע ואליו שיתן פולקי דנורא. ולא כן צ"ד של מעלה מלקות לידהו הוי מלקות וי' אלל דאחו רצן וכלרי מלא ואוקמוה על מספר הסניך. והנה מלכותא דארעא בעין מלכותא דרקיעא וכמו כן דבר דהפכו מלכותא דרקיעא בעין מלכותא דארעא וכמו שזלנו צ"ד של מעלה דאחו רצן וכלרי מלא כן הדבר צפוניא של מעלה, ולכן כדי לפטור אותם מעונשי צ"ד של מעלה ומהם נאה בחכמתו משה רבינו צוננס תורה ונאה חקר שמים וכוונתם כנגד שתי מלקיות מעלה ומעלה דהוי ל"ח קללות, וכונה נאים דצרי חכמים שכיורנו לומר ונאה קללות חקר שמים הוא הדבר להורות על יופי כחם דאחו וכלרי לתו חרי אחת למטה ואחת למעלה ול"ו היה מהכין משה לקללם צ"ח קללות, עכ"ל צהוקפת נותח ונוני :

ובזה פירש הוא ז"ל כונת ונקרא שכתוב צדק כי תצא, אם לא תשמור לעשות וגו' ליראה את ה' הנכבד והנורא הזה את ה' אלהיך והפלה ה' את כל וכוונתו וגו' והסיב צד את מכות וגו' גם כל חולי וכל מכה אשר לא כתוב צדק התורה הזה יעלם עליך עד השומך ע"כ. דלכאורה אין להוסיף הפקוקים הללו קשר של קיימא זה עם זה, ונה גם דמאי האי דקאמר גם כל חולי וכל מכה אשר לא כתוב צדק התורה הזה. דצאונת אמאי לא כתביהו להכהו חרי גם כל חולי וכל מכה. ועפ"י האמור דאחו רצן וכלרי להו חרי וגו' מנא הנה נכון, דזה ידוע וזה שנקראו הני צללי עפשי דקיינו מקומה ס"ח ולא קיימי מקומה גברא דזה אשר להם העו והגבורה ואשר כח זהם להעמיד המלקות וי' חקר אחת, ואלו צהורה כת"ו וי' יכנה, והנה דבר נודע הוא דאת ה' אלהיך תירא לרבות ת"ח, ואת את דכד את חזיך ואת אמך לרבות אשת חזיך ולרבות אחיך הגדול .

ועפ"י חתי שפיר, והיינו דקאמר קרא אם לא תשמור לעשות את כל דצרי התורה הזאת, בלונר כשלל השמור לעשות את כל דיצוי האתן הכתובים דצרי התורה הזאת, וממילא תצטע דצרי קופרים והורים ונורים שלא לשמוע דצריהם לקיום כבוד אשת אב ואם, ועי"ז לא תשמור ליראה את ה' הנכבד שהוא לרבות ת"ח. ולדצריך שאין כח ציד חכמים לעקור דבר מה, מהתורה וא"כ יהיבנא לך ודילך ונוטך לשיהיו המלקיות צמולותהם. וא"כ גם כל חולי וגם כל מכה אשר לא כתוב צדק יעלם ה' עליך כדי להשלים המאה לצל יהיו חקר שמים דצרי להו רצן. עכ"ל פת"ח וס"י .

ואני עני הנוער צ צרגליו מענה חלקי ה' אמרה נפשי, שזה יהיה כונת הפסוק צדק נלצים וראו את מכות הארץ ההיא ואת תחלואיה ואמרו כל הגוים על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת ומה חורי האף הגדול הזה, ואמרו כל הגוים על אשר עזבו את צריה ה' וגו', דהנה עיניהם תחזיקה דצחולאים הוסיף מד וצמכות הוסיף עוד אחד כיעודו אשר יעד להוסיף גם כל חולי וכל מכה לאיש אשר לא ישמע לקול מורים הם החכמים, וכדצרי הרב הזה, דהיינו עוד שנים אחרים להשלמות המאה. וע"כ יאמרו על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת צהוקף ה' להם עוד שתי מכות דמה

מטעם ח"ב מערכת המ' המדרך כט

נקרא יהושע ונלא וי"ו נקרא גם חזקיהו ונלא ו'. וכשנקרא יהושע צלח וי"ו גם חזקיה נקרא צלח וי"ו. אך חנוכס דיהושע"ע הו"ן חותיות י"ה לו יה' צלח שמה וצחזקיהו הו"ן הכי חרי שמי י"ה לו יה' צקוף שמה. הוא הטעם כי משיח בן יוסף יהרג ולא חקיים מלכותו ולא יהיה ה' בעזרו, רק צחחילת ציחחו ורלשית מולכתו, ולכן היה השם צחחשיתו. ונש"כ משיח בן דוד ישאר מי ויפז על כסא ממלכתו לכן היה חותיות יהו צחחיתו, לוונר כי יהיה לו העזר האלחי מרלשיתו ועד חחחיתו ישגא מלח. וזהו שרמו הפסוק ולי חת יהושע וחזקיהו קרי ציה וחזקיה"ה והוא דמו לשני משיחים הללו יחדיו קמייכי אהדדי והדר יהיז טעם למה שציהושע השם יה' הוא צחחשיתו וחזקיה"ו צחחחית, ולז"א כי הוא יעצור הוא המשיח בן יוסף ויחפרש יעצור ליפנח דלקדומי כמו ויעצור חת הכושי. לא כן משיח בן דוד כי הוא יחיל עד גוינרל יהיה לו העזר והקיוע. וכחצו עוד האקובלים כי יונה בן חחחי הוא משיח בן יוסף דמו כי יצ"א שילה ר"ת דידה יונה בן חחחית, והיינו דאכן מקדייונין צחחלת ענינו דקליחות וי שענה ליונה צוועי הדגה, והדר חחחחין דעני לחזקיה ורלחי היה להקדימו לחזקיה כי היה מוקדם ליונה. וזהו דחחחחח חחי שפיר. יען כי יונה הוא משיח בן יוסף ויבא קדים למשיח בן דוד שיבא צ"ב ורלחי עיינו וישתח לצינו ונגילה וכשנחמה צו וצישועתו כיר"א. וק"ל :

סימן שט"ו

הטעם למה שנתרחק משה ונלכסו. כחצ הרצ מנלה עמוקות ז"ל, ציען כי משה היתה נפשו כלולה משיחים רצוח נשמות ישראל וח"כ לא יוכל לרחות נגעי ישראל משום דהוי קרוב לגבי דידהו מלד נשמות דידהו וק"ל דכסן קרוב, פסול לרחות נגעי קרובו ודפח"מ :

ובזה פירש הרצ צרחת עוב ז"ל צליקועיו כונת מלח"ל צשים דצחים פרק טבול יום וי רלח נגע מרים חס חלונר משה זר היה אהבן קרוב הוא. ומקשים העולם דחחחי לא חור גבי משה טעם הקורצה, ועפ"י האמור הנה נכון דצלח זה לא הוס מלי דחי משום קורצה דלילונא הלכה כרצבן דקרוב רלח רצים כינהו ולכן הציא משה זה, ולמה לא נחכהן אלל ודחי משום דחית ציה קורצה לכל ישנא והשתח מוכח שפיר דקרוב פסול, דהא מן השמים הוכיחו דצהא הלכה כר"מ דחית ליה דאין קרוב רלח חת הנגעים. והא רלח שלל נחכהן משה ושפיר דחי דלחבן לא רלח משום קורצה. וד"ק וט"י :

ובסוד'ם חצח נפשי לפרש עפ"י האמור מלח"מ ז"ל צוודרש ח"ל צשעה שחונר לו הקב"ה למשה וחחח הקרב חליך חח חחבן חחך הרע לו למשה. חונר לו הקב"ה חורה חיתה שלי ונחחיה לך. והקושי מבוחר דחחו צשציל שנתן לו חת החורה יחוצ מזה שלל לחת לו הבחונה. ועפ"י האמור הנה נכון דהנה משה חשצ צדעחו כי לו נחה ולו יחה להיות כהן דכ"ס חורה וגדולה צווקוס חחד. ולכן

מטעם ח"ב מערכת חמ' המדך ד

מדמלינו שהתחיל להתפלל מרים ירחא דאדר. ובהגיע תר יום ז' באדר שבו ונת משה מיד כשהתחיל להתפלל כאמר לו אל תוסף דבר אלי עוד. וא"כ להך יש אומרים בהכרח שכל אותם מ' שנה היה משה כהן ולא נענש אלא ציזם ס'לוקו. והנה צמדדש רצא קדר וזאת הצרכה איתא דהקצ"ה פייסו למשה שאם ימות צמדדש הוא עלמו כציכול יטפל צו. משמע שאם הוה נכנס לארץ לא היה הקצ"ה מטפל צו כלל :

והטעם נראה לע"ד עפ"י מה דאיתא בחוס' צפ"ק דפסחים ד"ט ע"א ד"ה כל מקום דכל ספק טומאה לא גזרו בארלות מו"ל רק צא"י יעו"ש צמדרש"א ז"ל. והנה אם הלדיקים וטומאים ואלאו ראינו להתוספות צכחצות דף מ"ג וצממה דוכתי עוצא הניחו הדבר צספק וא"כ לפי"ז אם היה נקצר משה צחו"ל הגם דאיכא ספק אם הלדיקים וטומאים, מ"ו הוה ולי קוצ"ה למיקצריה צמדדרא שהיא מו"ל, שהרי צבר הוכחנו מפסחים דכל ספק טומאה לא גזרו צחו"ל. וזה אינו אלא ספק טומאה וא"כ ולי הקצ"ה לקצור אותו אף דקוצ"ה הוא כהן. ומכאן יש תשובה ג"כ לשאלת העין דשאל כי קצריה לנשה צמאי עזיל, דאעיקרא אינו לריך שום טצילה ודו"ק. אצל אם היה מה משה צארץ צשים לד ואופן לא היה הקצ"ה יכול לקצרו, דמה תאמר שזהו ספק טומאה אם הלדיקים וטומאים אי לא, הא אמרינן צחוס' פסחים דצא"י גזרינן על ספק טומאה, ואיך הקצ"ה שהוא כהן יוכל להטפל צו ואז תמלא הקפידה וקום לנוח שאלת העין כי קצריה למשה צמאי טציל דצשלמא צל"ז הוה אמיכא דאעיקרא אינו טעון טצילה, אצל השתא דאקצריה צמדדש שוצ לא תחול שאלת העין :

ועפ"י האמר הנה נכון דברי האמר לפי שנחשבל משה צהריגתו של זמרי לפיכך לא ידע איש את קצורתו דומה שנולינו שנחשבל הורה גבר דהוא היה כהן לא עליון, ומפני זה לא נהגה צזמרי דנוטצ שיחטא ויהיה לו תקנה צחשובה ולא יקיים צעלמו יהרג כהן וכצ"ל, וא"כ ס"ל שכל ימיו אשר חי היה הוא כהן, וא"כ צמה יוכל הקצ"ה להפרע ממנו על אשר סירצ צשליחותו של מקום צהכרה שלא יפרע לו אלא צז' באדר צמה שלא נכנס לארץ ונקצר צחו"ל ע"י קוצ"ה דהו"ל ספק טומאה דשריא לכהן צחו"ל. לא כן צארץ ישראל דחמירי נמי ספק טומאה, ולא צשמים היא וכעוצדא דרצה צר כחומי צספק צהרת קדוה לצער לצן דטימאו מקפק וכמו שפסק הרמז"ס. ומהא דנקצר ע"י השם הוא דלא ידע איש את קצורתו. והצ"ן כנלע"ד צדרך אפשר :

סימן שי"ח

הטעם למה שלא נולינו צכל התורה כולה תיצת צגי חקר אל"ף רק צקצורה משה דכתיצ ציה ויקצור אותו צגי, ולא כן צכולס כמו צו"ש צגיא וכיולא שכולס מלאים הלא דבר הוא. והנלע"ד עפ"י מה דאיתא צחכומי הקצלה כי כל ישראל

סימן ש"ך

הטעם למה שלא נתגלו טעווי הוולות. אשכחן צט"ס די צמות לפי שאם היה ווגלה טעווס יהיו נכשלים זהם צני אדם שהרי הקצ"ה גילה טעם צ' מולות ונכשל זהם גדול הדור שהוא שלווה, שאמר אני חרבה לי נשים ולא יסור לצצני, ואלו לא היה ווגלה לו טעם צ' מולות הללו לא היה נכשל זהם זהו מכוון דצריהם ז"ל:

אשר ומה יש לי להוכיח ולהכריע פירש"י בחווש סדר ואחמקן ע"פ כי יסיר את צנך ונאחרי פ"י הוא ז"ל שקאי על הנכד דהינו כשתחן צחך לצנו יסיר את צנך שהוא נכדך ואחרי ואלו החוס' צקידושין דק"ד פ"י דקאי אצנך ונוש דהיינו אח צחו לא הקח לצנך כי יסיר הגוי שהוא חמיו של צנך, את צנך ונאחרי ע"כ. והשתא עפ"י האמור לפירוש החוספות קשה למה גילה הכא הטעם, הלא יאמר אדם אני אקח אח צת הנכרי ואחזק לצצני ולא אשמע להסתחו. ונשא"כ לפי רש"י לק"מ, דהיאך אפשר לוואר אני אחן צתי לצנו ולא יסור נכדי אחריו דהא לאו צידו הוא. ועוד דוגי זה ערב אל לצו שיחיה כל זמן חי נכדו שיוכל להדריכו ולייסרו לצל ילך בדרכי אציו הגוי ודו"ק:

ועפ"י הקדווס זו צין חצין ונאמורס ז"ל צצצת ולא יקרא לאור הנר ונפרש צצרייתא שחא יעה, ונעשה צצני יסועאל שקרא והעה וכחצ על פנקסו לכשיצנה צהו"ק אציה חצית שנינה. צאותה טעה אמר כוונ גדולים דצרי חכמים שצנשנה שאמרו ולא יקרא לאור הנר. וקשה דאמאי דייק לוואר דצרי חכמים שצנשנה, דעדיפא, ויניה יקלס דצרי הצריחא שאמרה גס הטעם, ועפ"י הקדווס הנר מה טו. לפי שאדרבא הצרייהא שגלתה לו הטעם היא גרונה לו שנכשל כונו שלמה שצנצור שנתגלו לו טעם אחס שני מולות נכשל זהם ונשוס הכי לו נאה ויאה לקלס דצרי הנושנה שנתחמו שלא לגלות הטעם. לצל יעלה על לצ אדם לוואר אני אקרא ולא חטה. ודו"ק כי נכון הוא:

סימן שכ"א

הטעם דצח צחילת סיוון יפה לצנים כדאשכחן בצחרא. כחצ הרצ עדות ציהוסק קטן דהיינו טעווא מוסוס דיהצי ציה עינא צישא ונשוס חלק צבורה הנוגעת לו, ולכן מוטע שחקדונו אחתיה, ונשוס הכי הווחין יעקצ לקלקו לראוץ מדין צבור עד לאחר חדווחו של יוסק דאז לא שלטא ציה עינא צישא דלהכי קרי עליה צן פורת יוסק צן פורת עלי עין, עין שלא נהנית מאינו שלה, וכיון דזכוהו מנשויא צחק אקווחא יהצ ליה חלק צבורה דלא שייך ציה עין הרע אכת"ד. אשר צזה כוכל ליצצ הטעם למה שלא ויחה יוכף לא כן אצי כי זה הצבור עד לאחר הצרכה. ועיין להרצ שפתי חכמים והרצה ונלהקה הנופרשים ז"ל שטעמו צזה. ולפי דצרי הרצ הכי כיחא.

מטעם   ח"ב מערכת המ   המלך   לב

של יוסף והיא אינה אלא נעלה אחת ומאי נעלה דקאמר אלא נעלה לא הוה
מלי קמני לה, דהא לא גמר לה ולהכי שינה וכחז נעלה ולהורות כהן צדוק
מ' דמלות רמז לארון דסתם ארון יש צו פותח עפ"ה כח"ס זו. צ' רמז ליוסף
שהיה לדיק. ו' רמז למה שהפרידו נגילוס שהוא דמות ו' הנשוכה לנחלת' רמז
למלכים שהיתה ח' פרסה על ח' פרסה, והנכוון שהפריד מ"ס מן וי"ו ח' שהם
אותיות מו"ת כי זהו חס יוסף הלדיק אף שהוא חי כמות יחסצ כנלע"ד
נכון :

סימן שב"ג

הטעם למחז"ל צט"ס דיונא דהרואה קרי ציוה"כ אם עלתה לו שנה מוצע
לו שהוא צן העוה"צ דצל"ז הוי כשיפך לו קיתון על פניו. שאין לה'
חפץ בעיניו של יוס. והא דבעות ואין השם שנהא יחטא אח"כ. זה יוצן ע"פ
מה דאיהא בצפרים דהא דגצי צן סורר ונורה דנו ע"ש סופו לא כן צישמעא
דנשום חטא צניו לא יהיה כדון האצ ע"ש קופו. צרם כלפיה ידיה כי יחטא לעתיד
כמי דייני הלל נראש לחטעו אחרי על העמיד והבא נודכידון ציוה"כ וילא זכאי
כי ע"כ החירו לו עיניו דתשמיש ש"מ כי ראו דלעמיד לא יחטא דל"כ היאך ילא
זכאי ופטרוהו ולא כדון לעמיד. לכן לצו צעוה דלא יחטא גם לעמיד. ולכן עוצ
לו סיהיה צעוה לעוה"צ וק"ל :

ועפ"י זה יוצן כונת הנקרה ו"ל. וראה ועשה כחצניתם, וראה אם דרך עולב
צי, וראה צנים לצניך, כלומר שצ"י שהקצ"ה אינו דן אלא באשר הוא שם
בחצניתם אשר אחת וראה צה"כ שהוא הא"צ וע"ש קופו לא נשגח לדוכו לחוצה.
אבל וראה אם דרך עולב צי גם על עתיד ונחני צדק עולם למות על העמיד.
כשעולב צו צדוהו וגופו. צרם וראה צנים לצניך עוות הצנים לא ידון להאצ ע"ש
העמיד. רק שלום על ישראל הזקן המוליד, דזהכי אוקי קרא דוראה ועשה כחצניתם
ודו"ק :

או יאמר בכוונת הנקרה עפ"י מחז"ל כי הנשור צנולות קונו עשה ול"ת
נשאר צו ללם חללים ודמות דיוקנו לא חשתי, ונוראו ומתחו על
שוכני חצל. וצפרט המהר צמחת אציונים. והא חוננו, וראה ועשה כחצניתם צמה
שהזהרת וצוה חנוח נפשו, ולולנוא דוורך עלך לא תעדי. כאשר אחת וראה צה"ר
חורה ומלות הם המחזיקים דפוס האצרים רמ"ה וס"ה גידין. וכת' והלא כי ילך
לצית עולמו קר הללם והיינו וראה אם דרך עולב צי ונחני צדק עולם ולא קני ליה
ונצלי השתנות זוהר אפוסה. ונשמי וראה צנים לצניך הוה זרעו צמ"ס שמיני תעורה
נשין דוגמא ידיה צנים דשפירי כוותיה, וצוה לא יוסר נעונו הללם, דהא מניח צן
ממלא נוקונו .

אי נמי יוצן צו"ש חכמי המפז"ל שני דברים נחמאי הלדקה הוא שזהר האדם
שיתן

מטעם ח"ב מערכת המ' המדך 72

יחשבו וק"ל דאין דנים בשבת, ולכן לא ירד מן השבת עכ"ל. וז"ל בחוקספה ציחור
נוחמי ילאו.

ועפ"י יסוד זה אני אחזק לפרש בזה. וקרא שכתוב ואלה פני כסף פרשו עליו
עכנו, שם ושלוח לבקש. כן הוא במוקד יע"ש. צוה שגדלה לע"ד להוכיח
ולתקן כשיעור הש"ס דידן דקחש"ב לשחקים רקיע השלישי דכבר הוכחנו לעיל אגב
גדלה ונש"ס דמגיגה פ"ב דקאמר ההם כי וכוון הסמוך לעצמות יש
בו אולרות זעם ושלג וקיעורים ועננים יעוש"ב, והנה נדקדקנה שרלו ונש"ס לפגוע
בזושה צעגל, כי הי' דאשתדלוצי אשתדלוצי ליה כסף שהוא העצמות, ונ"ע פרשו עליו עכנו
האי עין ויהיכן היה לא ודאי דווכון ננוי גבי עצמות קאי ונש"ס יש קופה וקערה וקיעור
דפריס עילוייה דנשה לצל יראה החולה הדלת פניו. אבל אי חיונה כשיעור הוודע
כזה דקדר חנוה, ויי הביא העין לבקש והלא רקיע דעננים שהוא וכוון לנשה עוצה
קאי. וא"כ יהיה ההכרח לחשוב שחקים שלישי וקרא דפרשו עליו עכנו, וא"כ נפל
היסוד נפל הצנין. וא"כ לנה לא ירד מן השבת. אלא ודאי שהוא כעצמו של הרב
נחלת ליון דה"ע ונש"ס דאין דנים בשבת וכוון שכן היינו דכחוץ ונש"ס ושלוח לבקש
ופ"י בו ושלוח נגד ששה ינוי החול דדן בהו. לא כן בשבת. וע"ש כיוי וולך פכוי
הוא. ואי צעו צע"ד ולי דין להו כוופורש יולא צע"ע ח"ע הלי דיינים יעו"ש כנלע"ד:
והואיל ואחא לידן האי עניינא כינא עילתא חדתא. זהא דאיתא ציונא דע"ה חני
רבי יוקי כשם שהביא וניד להם לישראל מה צחורין וצקדקין. כך הוון
ווגיד להם מה צחורין וצקדקין. כיכל שנים שצאו לפני נשה לידן זה חנוה עצדי
גנבה וזה חנוה אמה ונכרתו. לי חנוה להם נשה לבקר ונשפט לנחה אם כולל
עוונות צצית רבו ראשון צידוע שזה גנבו. ואם כולל עוונות צצית רבו שני צידוע שזה
נוכרו לו. וכן היה ווגיד אם הוא צין השעה לראשון או צין שצעה לאחרון.
ופירש"י לפי שנאמר וימורו צעוור צין שלקע הרצה צין שלקע ונשע מולא עומר
לגולגולת. ואם כולל יחד צצית הראשון צידוע שהוא צן עי' לראשון, ואם צצית
אחרון צידוע שהוא צן שצעה לאחרון עכ"ל. וק"ק דאכתי כציא עדיף מנון. דהא
הגע עלנוך אם יהיה צמליחות שהולד הוא צן שצעה לאחרון וילך האחרון ויגנוב
עצד מולא ראשון ויפול העוור צציתו של ראשון צמעת צציל עצדו ולשני צציל צנו.
אך השני יעוון צהיפך העוור שירד אללי הוא צציל עצדי וצעה יודע איפא ונהמן
האמת עם נוי. וכנו כן כשיעוין אחד עצד גדול ונכרת לי והוא חנוה כי לא נוכר לו
רק עצד קטן. היאך יודע ענין זה ונהעוור, כי העוור היה שום צסוה כקטון כגדול,
וי"ל דכזה"ג פסקינן להו לשימכור העצד לאחר אם יפול העוור צצית הקונה צידוע שהוא
שלו, וכ"ד צעענה עצד גדול וקטון. אך ק"ק שאם יארע שנחלקו חנו וחנוי על ולד אם הוא
צן עי' לראשון וכו' וקדמה עליו אשתו של חנו והלכה אלל אביה הוא חנוה היא
קדמה והיא חנוה היא קדמה צוה יודע איפא, ויש ליבצוק"ל:

נמשך לזה ראיתי להביא ואלד"ל שסם אענו כי הדצס אחד ונסי צמן עכ"ל. ומקשים
העולם דהא צקרא כחיצ ועעמו כלפיחית צדצס הרי דנודמה המן לדצס

מטעם ח"ב מערכת המ המלך לר

סימן יט"ו

ערך משיח ומה שלעת"ל

הטעם למה שלעת"ל יקרא הנשיה צפס יהו"ה כדכתיב ה' לרקנו, דוהיכן יזכה צפס זה להזות צנוטס ה'. יראה לע"ד לפי כי נקרא שנו דוד לשון דוד כאנון כי הוא הגואל האנתי וקרא כהיז או דודו או בן דודו יגאלנו. וידוע כי ישראל נקראו קבולה כדכתיב והיחס לי סגולה ווכל העוים והוא עלשון קבול. והעעס לפי כי זהחצר ההלת יודי"ן דשס הוי"ה ושס ירושלים ושס ישרא היו כולם קבולה אחת וידוע כי אין טיפה יורדת ונלוצלה עד אשר יעלה ונלוצטה טפיים. והנה צקבולה זו שאנורנו לעיל אחת ונהס צפנוים ונועל ושתים כהלכתן ישראל וירושלים על הארץ יזהירו, וא"כ לעת"ל שחרד העיפה ראשונה היא היו"ד דשס הוי"ה צראשו של דוד ואחריה ריעותיה השני עיפות דלתתא ישראל וירושלים יכנסו לתוך השני דלתי"ן של דוד ויהיה צדוד שס הוי"ה כקדרה. ככלע"ד ככון צעיקצותיה דנוטיהא, יראו עינינו וישנוח לצנו וכגילס וכשנוחה צישועתו כרפא לנו חנס"ו :

סימן שט"ז

הטעם למה שכולד הנשיה צעת החורצן כידוע. כלע"ד עפ"י ונה שנללחתי להרצ דרך חיים ז"ל סהק' צההיא דפ' הנזכר פירות דל"ע ע"א דפריך החס לנ"ד פניהס איש אל אחיו והכתיב ופניהס לצית. ותי' ל"ק כאן צזנון שישראל עושים רלונו של וקוס, כאן צזנון שאין עושים רש"נו עכ"ל. כלומר דכשהן עושים רלונו ש"נו אז פני הכרוצים איש אל אחיו זעיר ונוקציה. אזל כשאין עושים רש"נו שאז הוי עידן ריתחא ונהדרי אפייהו והו"ל ופניהס לצית. ונוקשים דהא צנקודת החורצן עמון ונוואצ אשכחיכוו לכרוצים שהיו נעורים איש צאחיו כנוער איש ולויות והוא ז"ל תי' צהקדים וואי דקי"ל דחייז איניש לפקוד את אשהו צעת לאחו אל הדרך. וה"כ צללח הדודים דרך גולים פקד את כנסה ישראל הקרובה אליו ופני הכרוצים אחד אל אחד יגשו וא"כ אף אנחנו כאנור שזהו העעס שכולד הנשיה צעת החורצן להורות כי יש תקוה לעחלתינו צציחת נשיה לדקיננו צוהרה ציונינו כנושפע היולא לדרך ודעתו לחזור. יק"ל :

ובזה נהחדש לי כונת וואנר אדוכינו דוד הע"ה צהנושך הפסוק אל תסתר פניך ונוכי אל חצי צאף עצדך עזרתי היית אל מעשני ואל העזצני אלהי יסעי ע"כ. ונקדים עוד וי"ש הזה"ק ע"פ פנה אלי וחכני דדוד שורשו צמלכות יעו"ש. וידוע ונה שהכריעו חז"ל דדוד לא קטא סהרי שכינס עמו. ואולם לציטול עשה אין ראיה דלא עבר אעשה ונוה שלא פריש קוצ"ה

מענו

מטעם ח"ב מערכת המ' המלך לה

שאלו היו עושים רש"מ. וצודאי ששמו אהם פניהם איש אל אחיו, ולא הו"ל לנשק לקרא לפניהם איש אל אחיו שנדבר בהחילת שיוותם. ולווינקע קרא לפניהם אל הצית לאיירי צאין עושים רש"מ, ואיירי לאחר זמן רב נוקציעותם שקראו אל ישראל ונהפכו הכרובים א הצית. ולכן הונח לו להש"ס לחלק חילוק זה לעושים רש"מ לחין עושים רש"מ לנחלן דנקיע קרא לפניהם איש אל אחיו, והצ"ן :

סימן שב"ח

מערכת העי"ן

ערך עגל ועבודה זרה

הטעם לנחל דאזהר לן רחמנא ואלוה זו דואת מלכותם תשצרון ואשריהם תשרפון צאש וגוי אחר מעשה העגל כשאמר לו הקצ"ה לנשה סלחתי כדצריך, ללוה לא ליוהו קודם לכן אחר ונ"ה. ועוד יש לדקדק בלשון הנוקרא דקאמר סתם בפרשת כי חשא שמוע את אשר אנכי וולך היום את מלכותם וגוי. וי"ל דמה הלשון חזרת אשר אנכי וולך היום דנשנע דדוקא היום שייך ליווי זה. ולהצין כל זאת חליעה לפיך סוגיא ערוכה צש"ס דע"ז דף כ"ג דגרסינן סתם ישראל שזקף לבנה וצא אחר והשתחוה לה אקרה עכ"ל ונדאמרה תורה ואשריהם תשרפון צאש, וכדי ארץ ישראל ירושה היא ומלכותיהם ואין אדם חוסר דצר שאינו שלה אלא ונדפלחי ישראל בעגל גלו מדעתיהו דניחא להו צע"ז וכי אחר גוים בתרייהו שליחותא דידעו עצדי, עכ"ל הסוגיא. והשתחא הכי פירושו דקרא, שמוע את אשר אנכי וולך היום כלומר דוקא היום אחר מעשה העגל. ולכך ואשריהם תשרפון צאש, ונכיון דהשתחא דעצדו את העגל גילו דעתיהו דניחא להו צע"ז ושליחותא דידעו קא עצדי. לנשח"כ קודם מעשה העגל לא שייך ואלוה זו ואין אדם יכול לאסור דצר שאינו שלו וכדפריך הש"ס. ודו"ק כנלע"ד :

וישוב אחרי זמן מופלג חזר הויה להרב אור יקרות שעמד צום והסיע כדכתיבנא וחייתי לי שכונתי לדעת עליון וששתי בעל כל הון יקר ונעים :

והנה נוקוגיא זו דע"ז דכתיבנא לעיל. הקסה הרב המפורסם הרב שאול צחיר ה' אצ"ל דק"ק אשכנזים צאנשטרדם יע"א וזהו דגרסינן בפרק יש נוטלין

דף ק"ע ואין הזכור נוטל בראוי כצומוחזק. ופריך וזהו דידעו ה"ה ונשם שצנות ללפחד יורשות. אצל לא היה יודע אם נוטלות חלק בכורה. ואי ס"ד דא"י מוחזקת לנו ומלכותיה, ואי קא נוספקא ליה הא ודאי דייחתי חלק בכורה דכיון דא"י מוחזקת לנו מוחזק הוי וזכור נוטל צומוחזק. ומשכי היא גופא מוספקא ליה, דכתיב ונתתי אותה

מטעם ח"ב מערכת הע' המדך לו

והיה, או דילמא שזה ג"כ היה בכלל החכמי שאם יתעלו אפילו שם יורשים יצועל מהם ונלכד שלא יבנקו ולא יהיו רק בשם נורשים :

אמור מעשה שזה היה כוונת הספק שנתחמק משה בחיצת עורסה וכך היה הכונה של הספק נורסה היינו ירסה ולעפ"י שלא יעשו רלונו עכ"פ יקראו יורשים. או דילמא נורסה היינו נורשין ולא יורשין, והכי קאמר אם לא תעשו רלוני אפי" יורשים לא תהיו רק נורשים, כך יש לפרט ביאור כונת הספק של משה אזל לעולם נקמיה נרגלים יורשים מיקרו ושפיר נאכרו האשכרות משום אותו זמן שבין העגל לנרגלים שהם בתורת יורשים, וגם יעקב נתן שני חלקים כי בדורו כשרים הם ודין יורשים יש להם. והבין :

והרב הגדול כהנ"ס מודעי נר"ו חירץ לקושיא זו שהקשינו משה הרב שאל הכנ" דהא דפשיעא ליה לש"ס דא"י נוחזקת היינו לזאת דגלי ליה רחמנא לנשה דצנות ללפחד נטילות חלק בכורה, אזל מעיקרא אסיקא דעתיה דנשה דנשה אינה נוחזקת והראיה לזה האל ואשריהם תשרפון זאש, ואי נוחזקת שריפה לנה לי והלא אין אדם אומר דבר שאינו שלן, דמי י"נור דסדרת מדפלחי לעגל בכונה היא אזל לאחר שהקצ"ה פסק שהיא נוחזקת. בהכרח לוור הסיא קצרא דמדפלחי לעגל גילו דעתם דכיחא להו בדרכי האמורי. והיינו דקאמר הש"ס מכדי א"י נוחזקת. חיצת נכדי ר"ל דגם דאעיקרא לא היה צדור אי נוחזקת. ונ"מ לדידן פשיעא לן דנוחזקת מפסק דין שפסק הקצ"ה למשה ודפח"ס כי נכון הוא :

והוא כיהו רבה הרב כהנ"ס הנ"ל חוקף להפליא עוד קושיא אחריתי שהרמב"ן על הסורה הקשה בקרא דכתיב ויעמון אותם תחת האלה דקצורה זו לנשה, והלא ע"ז של גוי צביעול בעלמא קני לה והיה להם לצטלה ואח"כ ליהנות ממנה. ותי" כי כלה יעקב אצטו להחניר על עלמו עכ"ד הרמב"ן ז"ל. ולפי דבריו ז"ל א"כ נואי פשיע הש"ס ונאשריהם תשרפון זאש. לעולם אינא לך דישראל שזקק לצינה וזא אחר והשתחוה לה לא אכרה. ונה דכתיב ואשריהם וגר לחומרא צעלמא וכנו שהשיב על יעקב, וחירץ הרב הכנ" דזו אינה קצרא שתהיה האשריה של האמוריים נוחזקת לגמרי ואפילו זלא ציעול נעשם דאין אדם אומר דבר שאינו שלו, ושהתורה תחמיר חרי חומרי לשריפה ושלא יספיק הציעול. צעלמא ציעקב דע"ז ידיה הויא החניר צקצורה הגם דצציעול צעלמא הוה קני וליכא אלא חד חומרא עכ"ד .

ובר לבג"ד ידי ליחא, שהרי צתר הכי פריך הש"ס וכי תימא נשום הנך דנועיקרא פ"י דתכלה לדחות, דאזהרת התורה ואשריהם תשרפון זאש נשום הנך דפלחי חומריים נקודם שנתן האל האכלות ישראל לאצות דאז היתה של כנענים ואכרו דבר שהוא שלהם, ונשכני דהוא צציעול צעלמא קני. וא"כ הדרא קושיא לדוכתא דאימא נשום הנך דנועיקרא. וכ"ח דהנהו צציעול צעלמא קני, אימא דחומרא צעלמא הוא צשריפה, הגם דנודינא קני צציעול דהשתחא לא הוי אלא חד חומרא ודו"ק :

ונראה לע"ד להלין צעדו, דאיהא צשער הנולך דצצור שאין ידוע לנו האיסור צא"ה

מטעם ח"ב מערכת הע' חמרך רו

על ר"ע ור"ע שאמרו אם היינו נקמה דרין לא נהרג אדם ונעולם דשנא בעוקוס ס"ף
הרג והיה שם נקב קודם לכן, והקשו דהא חוליקן בחר רוצח בדנווכה קוגיא ונהי
הימי לחוש לשנא היה נקב בעוקוס ס"ף. ותינן דר"ע ס"ס לויטועל וחלץ אינו
פוער בזהמה לצבורה כיון דאיכא ניעוטי בהמות שחולבות צלא לידה. אך על ר"י
הגלילי ור"י צר יהודה קשה כנ"ל, ול"ל דהוי קצוע דהוי כנוסלה על נוסלה. צרם
לרצון קשה דה"ל ספק ספיקא וכנ"ל, ול"ל דהיהא התם צע"ז דס"ד ע"צ ישראל
שנאל ע"ז צדוק עד שלא באה לידו חומר לגוי ונצטלה, נשצאה לידו חומר
לגוי ונצטלה, וכן פסק ור"ן בשולחנו העמוד יו"ד סיוון קנ"ו, וע"ס להרב ש"ך ז"ל
שהביא ע"ס הצ"ח דאף דלא זכה זה דהיינו שנאלה לפני יאוש או שגלה אע"ג
לחכמי של גוי היא ואין לה ציטול יעוש"צ.

ורפ"ז אין קושיא על רצון שהרי אם באה ליד ישראל לא יוכל לצטלה, ולכן
ליוחס תורה ואשריהם תשרפון באש שאם באה ע"ז של גוי לידו של ישראל
קודם צטול ע"ד כשצאה לחליו חפילו שלא נודעתו כוב אין לה ציטול בחליו של
אדם קונה לו חף שלא נודעתו, ונאל שזכו באשרות נודין חלר כיון דא"י מוחזקת
חלר כיוצא ושוב אין הגוי יכול לצטלה, ולכן אמרה תורה ואשריהם תשרפון באש.
והס"ס דנושכי דנודפלאי וכו' עד מואן נוכח היינו אליבא דרב ואיכו סבר כהנך
חנאי, דאף אין שנטעו ולצקוף עצדו ג"כ חסור וליכא חלל חד ספיקא ונושילא
נוכח הדין של רב, ישראל שזקף לצינה וכו', וס"ל דע"ז של נכרי חף שצאה ליד ישראל
זכה זה אעפ"כ הגוי יכול לצטלה וא"כ למה הזהירה תורה ואשריהם תשרפון. אי
נוש"ס ע"ז של גוי חפילו לאחר שצאה לידו של ישראל ציטול קג"י ונוכח לצא
לחירוף נודפלאי לעגל והוי כישראל שזקף לצינה וכו', אבל לרצון דע"ס חזקת
ואשריהם הוא נשום דלא נהי ציטול לע"ז דגוי שצאה לרשות ישראל ולא נשום
נודפלאי לעגל, ולדידהו באעת ישראל שזקף וכו' אין הגוי חוקר :

ובזה יש לישב טעם נכון למה שהשמיט הצ"ח ז"ל הכ דנא לישראל שזקף לצינה
דכיון שבצר פסק ציוון קנ"ו דע"ז של גוי לאחר שצאה לרשות ישראל
שוב אין הגוי יכול לצטלה וכצדיתא הכ"ל וברצון דס"ל דאין שנטעו ולצקוף עצדו
נוכח, וקשה למה ואשריהם תשרפון באש. וא"ל כה"ס דנודפלאי וכו' דנואן
נוכח דע"ז הוי כ"כ. ונוכח לומר טעם דשריפת חסרה דנשצאה ליד ישראל אין
הגוי יכול לצטול ולעולם יכול להיות צדן ישראל שזקף לצינה וצא הגוי והשתמוס
אלה שלא חסרה. ולכן השמיט הש"ע הכ דנא.

ורפ"ז חזקא לה הקושיא הכי שהקשינו ע"ס הרב שאול הכי דנאי נוסקא
לית לנשה והלא נוכח דא"י מוחזקת ואשריהם תשרפון, י"ל דהיינו ספיקא
אם הדין ברצון דאין שנטעו ולצקוף עצדו שרי, וע"כ לריך לומר טעם ואשריהם
נוכח דנא דע"ז נשצאה ליד ישראל הגם שהיא הייתה של גוי אין עוד הגוי יכול
לצטלה ולעולם דאין א"י מוחזקת. או לחידך גיסא דהלכה כהנך חנאי דאין
שנטעו ולצקוף עצדו ג"כ חסור, ולדידהו הטעם דאשריהם תשרפון נשום דנודפלאי לעגל
וואן

מטעם ח"ב מערכת הע' המלך רח

כיצבואו לארץ והאנזורים בקרקע וצפירות עד שיכנסו ישראל לארץ וצט"ע י"ד סי' קנ"ו פסק דאפילו אם יש לגוי שותפות עם ישראל אין צביעול הגוי וועיל לישראל : **ורפי"ז** וואי דאנזיין צט"ס נכדי ח"י היא ירושה להם וואצותיהם, ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו והוא לפי האמות שנות ללפחד נעלו חלק זכורה וכו' ומקיק הס"ס נדפלאי וכו' וגוים שליחותא דידהו קא עבדי, אצל לעולם אפי' תיעא דאין ח"י ונחזקת אפי' כצבאו לארץ ואיגלאי ויילחא שיש להם זכות בארץ גם בשעה שפלאו כשותפים דוני, דאין ציעול גוי וועיל, ודו"ק :

והנה צקוביא זו דע"ז דקאנר ההם דכיון דפלאי לע"ז גלו דעתייהו דניחא להו צע"ז ונפני זה אמרה חורה דאשרה היא צשריפה, נשונע הא לא"ה אין אדם אוסר דבר שאינו שלו. ראינו בזה להרב הגדול בנדר"ש פרינו ז"ל צקפרו הקדוש אנרי שפר קדר כי תשא דק"כ ע"צ שהקשה הוא ז"ל דלדעת הזה"ק דישראל לא תעאו אלא הערב רב הם שעשו את העגל, ועיקר חטא ישראל היה צוה שלא עימו א"כ לשיטה זו הדרא קושית הס"ס לדיכחה והלא ח"א אוסר דבר שאינו שלו ונוה עעם הזהירה חורא שריפה באשרה, והוא ז"ל תירץ דאף לדברי הזה"ק הרי היה שלשת חלפים וישראל והיה להם חלק בארץ ואיכא פלוגתא דאם יש לו שותפות אם אוסר חלק שותפו ונוו דאחזק חלק עלונו שהוא שלו אצל אם ישראל מומר הוא אוסר גם חלק שותפו וא"כ כיון שעדיין לא חלקו ולא הוצרך חלקם נאסר אפילו חלק שותפים, עכדפח"ס :

והנלע"ד לישצ דכיון דק"ל דוני שיש צידו לנחות ואינו נוחס בקראת העצירה על שנו דכיון דלא עיחא גלי דעתיא דניחא ליה באותו עין ונפני זה נקראת על שנו בענין פרתו של ראציע, ונעשה אין זה מן התיעוש הגם דהערב רב הם החוטאים, נאחר שלא עימו צידם גלי דעתייהו דניחא להו צע"ז, ומה שלא חטאו הוא עיראח העונש והאש הגדולה אשר ראו עיניהם צנוחן חורה ואל תשיצני דודנסיק הס"ס דנתאוו לחלוות הרבה הא לאו הכי לא הוו ויחברי כולסו עבדות זרות דא"י, וצחאור לא שייך נחאה כל כי האי ויילחא, ההציצ אשיצ שייך ושייך דהא להניא קאנרי ערב רב לישראל חלה אלהיך ישראל אשר העלוך צו"ו והיה להם לנחות גם צחאורא דחלוות הרבה דהא נחשצת ע"ז כנעשה ודו"ק כנלע"ד .

ובהא דק"ל דע"ז דישראל אין לה ציעול לבשאתי לעלוני נסתפקתי אי הא דאמריין דאין לה ציעול הוא נדרצנן אין לה ציעול או דילעא דנדאורייתא נמי אין לה ציעול, ופשיענא ונחא דגנסיין ההם צע"ז, ישראל שוקק לצינה וכו' ופשיע וואשריהם תשרפון באש נכדי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, אלא נדפלאי ישראל לעגל ואמו גוים ופלאי ליה שליחותא דידהו קא עבדי, ואם איחא דנדאור יחא ע"ז של ישראל יש לה ציעול ונדאורייתא לנה חורה וואשריהם תשרפון באש שהיא צשריפה דלא יהיה אלא דשליחותיהו קעצדי צביעול בעלנא קני ולנה סלריחם שריפה, ועוד ק"ק דהיכי קאנר ש"ס שליחותיהו קא עבדי והלא אין שליחות לגוי, וקעא

מטעם   ה"ב מערכת הע'   המדך   לט

ולא על איה"ע אז הצין שזעמיה הכרח שיקבלו גרים כי סיכי דליהוי החדלה לאיה"ע ולכן צא ונחגי"ר. כנלע"ד נכון :

סימן שלא

הטעם שכל הנועלים עיניו וזן הלדקה שהוא כע"ז. כלע"ד עפ"י וזה שוללתי להרצ עדות ביוסף ז"ל צקדר כי חסא שכחז הטעם למה שהקפידה תורה צווחלית השקל שהעשיר לא יפנה והלל לא ינועיט וכחצ הוא ז"ל שהעשיר היה ראוי שיתן יותר כיון שהוא לכפר כעוצדה דהזיה"ק קדר ויקרא צההוא להציא תור וזן יונה וא"ל הא לאו דידך הוא. חלל לעשיר דהיה לו פתחון פה צעגל, ודי זהב שהוא גרם לזהב הרצו לצעל. חשע"כ כיון דהקצ"ה גורם צהרצות הזהב לעשיר לפיכך קוצ"ה ויותר לו וודידיה דניקבי גס לעשיר צווחלית השקל ודפח"ח. והו טעם נוחודש חוץ וטעם כידוע והפשוט שאם היה נורצה על העשיר לא היה ניכר החשצון :

ועפ"י דברי הרצ הכו' יצא על נכון הטעם לכל הנועלים עיניו וזן הלדקה שהוא כע"ז לפי שזה הנועלים עיניו וזן הלדקה כמו צפיו שהוא חומר שלל הי פעל כל זאת רק שחכמתו עומדה לו וצפו הרילוחו עשה את כל הכבוד שהוא להסוף הון רב, וא"כ וואן דבר שמים לתת את עולו ואת יגיע כפו לעניים ולהאציונים אשר לא עוילונצו ולא גדולוהו ולצצו לא כן יחשוב שהקצ"ה צבונה וכוונת שחם לו את חולכו הטוב להרצות לו כפשו וזהו כדי לננותו אפוטרופוס לעניים וא"כ אי חיתריוני שזה הקומא צאחת וועיכו הנועלים עיניו וזן הלדקה ככשל צאיה חטא או הרסור ע"ז או ע"ז גופה. חין פוטור שהקצ"ה יחשב לו עון אשר חטא צע"ז ושוב לא יוכל לטעון כי הקצ"ה גרם לו צריצוי ככסיו ע"ד וישעון ישורין ויצעו ואין הוא עוצד צפועל דוויא לעשירים שהיו צזון העגל שהיה להם פתחון פה יותר. דייקא כני דקאמר הרי הוא כאלו עוצד ע"ז כיון דלשיטתו חין רוצ עושרו ונוכו יחצרך ח"ו ושונא דנופכי זה צכל העולות אקור לככות דמיישינן שטא יעצוד ע"ז צהיותו צעובר וצרוצ כל טוב לנשא"כ צנולות הלדקה שאין רוצ עושרו חלל לאהרים והוא אפוטרופוס צעלנוא. כנלע"ד ודו"ק :

סימן שר"ב

מערכת הקוף

ערך קין והבל

הטעם למה שהזריח הקצ"ה לרעת צנולתו של קין ואם הוא לצלתי הכוח אוחו כל נוולאו

מטעם ח'ב מערכת הק' המלך מ

סימן של"ג

ערך קרבנות

הטעם דהקרצנות יהיו צטלים לעת"ל. כתב הרצ של"ה ז"ל לפי שאז יצוטל הילכה"ר ויתנו חטאים וון הארץ וכו' יעוש"צ. ואין להשיב עליו דהא חטאות ואשמות צאות על שוגג ואין יד הילכה"ר בחטא שהוא שוגג. דלק"ו דאיתא במהר"ע אלשיך סדר לו כי היאך יצא לאדם חטא שוגג, ולמה אין הקצ"ה שווערו כי וזה לו לעשות ולמה יתחייב עונש קרצן עליו דשגיאאות ווי יצין, והוא ז"ל תירץ כי ע"י שקדם לו עון ונזיד הנזיד גרם לו שיכשל בשוגג ע"ד עזירה גוררת עזירה. וצוה פ"י פסקו בקדר לו, כפש כי החטא בשוגג זה גרם לו ווכל מלות ה' אשר לא תעשינה ועשה אחת מאלה צמזיד והנזיד גרם לו השוגג. ונעשה כיון שיצוטל ילכה"ר הוא הנוקט צמזיד יצוטל השוגג, ונולא שעולה טעמו של הרצ של"ה ז"ל יפה ודו"ק :

ולע"ר כר' עוד טעם בעיקר. עפ"י וזה שאלאתי צילקוט ירוניה דף ס"ו וז"ל צוה"ז אדם וולקט תלכה בשבת אינה אווערת לו כלום. אבל לעוה"צ היא לווחת ואווערת שבת הוא. אדם שוכב עם אשתו כדה אין ווי שיעכב על ידו. אבל לעוה"צ אין ונקיר תזעק ואווערת לו כדה היא עכ"ל. וזהו לדעתי כונת מקרא שכתוב ונולא הארץ ריעה את ה' כנוער אפילו קרקע עולם ידע את ה' וצוולותיו הפן. וצוה יוצן טעם לדבר האנוור כי לעת"ל לא יהיה גס שוגג שהרי יהיה ווי שיכירה ויזכירה אפי' אם יהיה שוגג. ונמילא צטלי הקרצנות שהם צאים על שוגג ודו"ק :

והנה הרצ של"ה שם דכ"ד הקשה על עדרש תהלים צנוננור לחודה דאנור שם אנור ר"י כל הקרצנות כולם יהיו צטלים לעת"ל, וקרצן הודה אינו צטל ע"כ. והקשה הוא ז"ל דהא הצכין שראה יחזקאל הוא הצית שלעהיד והזכיר שם קרצנות של חטאות ואשמות יעוש"צ שכתוב לחרץ. וכל לגבי דידי לק"ו דהא ציונא דף פ' אנוור אנור ר"א האוכל חלב ציוס הזה יכתוב שיעורו. ופירש"י צד"ה אי ציונא שווא יצנה צהנ"ק ציוני ותהחדש הלכה, ויאנורו כי חייב קרצן על כזית קטן וכו'. א"כ נובל לונור שהקרצנות חטאות ואשמות שהיו צמראות יחזקאל היו ואלותם שכתחייבו כצר צהייתם צוה"ז: אבל שיחייבו בקרצנות אף צוה"צ זה לא אנוור אדם ונעולה. וק"ל :

סימן של"ד

הטעם למה שליתיה התורה צוקוס אשר חשט העולה תשחט החטאת. אשכחן צש"ק דצרכות דקאנורי החס ופכי וזה תקנו תפלה צלחש כדי שלא לצייס עוצרי

מטעם ח'ב מערכת הק' המלך מא

דעלונא גזל הגוי שרי בדעלונא, בקרצן וניהא אסיר, ונעשה שפיר אלטריך לו דודאי איכא חסרון כ'ס דצל"ז ליכא חסרון כ'ס, דהא אס פיגל יכול להציא וון הגזל שגזל וון הגוי קרצן אחר. דיקא נתי דקאונר כשתנקה וק"ל :

והמפז"ל כחצו עוד טעם אחר להקרצת הקרצנות לפי שהזהנות כפגמו בעץ הדעת ובהקרצם לעוצת יחוקנו. וזוהי פי' כונת וקרא שכתוב אדם כי יקריצ מכם ר"ל האדם מכם יקריצ עלונו צחשוזה ק"ו וון הזהמה דנעיא תיקון על אשר כפגמו צע"ה וזהו שאונר וון הזהמה וון הצקר כלונר כי וזהם נקה ק"ו שיקריצ האדם עלונו צחשוזה. והנה טעם זה ופי' זה כסתר וזהא דאי' צס"ס וון לעשוטי רוצע ונרצע והטעם יצא זכאי ויכפר על החיצ, ואי הזהמה כצמרה לקרצן לעשוטי עלונו לונה כנעט רוצע ונרצע אטו רוצע ונרצע אין לריכין תיקון. וכ"ה דכיון דפגינו לא חזו להעללה ע"ג המוצא. א"כ שאר צהנות נתי שכתבנו ונעץ הדעת ליתסרו. אלא ודאי דליתא להאי טעמא ודו"ק :

סימן שר"ו

הטעם שצמר הקצ"ה שיקריצו קרצנות מניין הזהמות ולא מניין החיות. כחצו המפז"ל שכי טעונים. האחד הוא כי החיות הם גאים ולא אית מאן דיומחא צהון וע"כ הם גאים צטצע. והטעם השני כי הזהמה היא נרדפת וון ההיה והחיות שולטים צחטא שהוא חוטא האדם כדאיתא צכסהדרין כנשל כזהמות כדונו וכנאלא שחוטא הוא כרדף וון החיות. א"כ יצא כרדף ויכפר על הכרדף :

והנה ההוכחה והצירור איזה וון השני הטעמים הם האמות. הדבר הזה יהיה לעת"ל דכתיב וגר זאב עם כצטולא יהיו אז הזהמות כרדפים כדכתיב לא ירעו ולא ישחיתו צכל הר קדשי ואס אעפי"כ לא יהיה לעתיד הקרצן אלא ונהזהמות אז יהיה נוכח דעס הראשון הוא העיקרי :

אישר גזה אכי מנין כונת וקרא שכתב צההלים צמומור כ"א כי לא תחפון צצח ואחכה עולה לא תרלה, צצחי אלהים רוח כצצרה לצ כצצר וכדכה אלהים לא תצזה העיצה צרלונך את ליון הצנה חונות ירושלים אז תחפון צצחי לךק עולה וכליל אז יעלו על מוצחק פרים. ואיתא למידק צהו טובא דנתיחצי דקראי סתרי אהדרי דהרי צרישא קאונר כי לא תחפון צצח וטעמא טעים יען דוצחי אלהים רוח כצצרה. וא"כ לונה צמר עוד צירושלים וקיים אז תחפון צצחי לךק, הלא אין לורך ה' צעולות כי אס לשצר הרוח אשר עליו. ועוד דכיון דכילל צצחי לךק צחדא מוחא חוואי הדר ונפרש עולה וכליל וגו'. זאת ועוד דיעלו על מוצחק פרים יחירה היא. ועפ"י האמור יוצנו השני דקדוקים הראשון והשלישי דהנה כצר הוכחנו לעיל שאס לעת"ל ג"כ לא יהיו ראויס להקרצה אלא דוקא הזהמות אז יהיה נוכח דעס ראשון עיקר. וזהו הכונה כי לא תחפון

מעטם ח"ב מערכת הק' המדך מב

אובלים וצעלים ונחמרים, ושוב ואלחתי להרצ של"ה שכחצ וועין זה צענין שולחנו של
אדם נחפר כשנהגים ונחמו צנים טוצים היו ננוי ככהנים אובלים יעוש"צ :

ובזוה"ק ריש קדר לו איחא ויל, ואלח תורה העולה, הה"ד אדם וזהמה חושיע
הי, וקשה דנח" צעי צזה, ויל צמה דאיחא צמדש שאלו לחכמה חושיע

וזה עונשו, השיצה הנפש החושלת היא תנוות, והחורה השיצה יציא קרצן, והקצ"ה
אנר לא זו ולא זו אלל יעשה חסוצה, והיינו דקאמר זאת תורה, וקשה דהול"ל נשפט
אלל ודאי דלחא ליונר דצחורה שילנווד כגי וכדכחיצנח לפי שעי" האור שזה נחזירו
לנושיע, וקי דהא דלל כחון, לא כחכמה דצעיח הנפש החושית היא תנוות, ולא כחורה
דצעיח קרצן, לז"א הזוה"ק הה"ד אדם וזהמה חושיע ה', כלומר שזהו כסדרת הקצ"ה
דיעה שליטת נכרעת, דחושיע האדם ולמות נגד החכמה שחייצה את האדם וחושיע
סכמה מלהקרב, נגד החורה שיעלה עליו להציא קרצן, והיינו דד"ק חושיע הי, ודוק
כי נכון הוא .

סימן שר"ז

הטעם למה שלא חייצה תורה להציא קרצן כפרה ע"כ עצרות שצחקר כמו צנעה
ארוקה שמואלת כריסה צין שיניה ומייצה ג"כ להציא קרצן כפרה דונוח
דעגלה ערופה שהצחתה הוא על הרוב צקה, לנחן דאית ליה שמשעצרו ישראל את
הירדן ענש הכהוצ על הנכהרות, ואיחי להרצ פני אריה ז"ל שנחן טעם צזה עפי" מה
דאיחא צקהדרין, מפני מה אין הדעת שזה ואין אדם יודע מה שצלב חצרות והשיצו
נפני הגולמים והחונקים שאם היו יודעים היכן טוון איזה נמון ילכו ויגנצו
אוחו נמון מהנזקס ההוא שנטמן שם, והנה צנלח הוא להיפך שאם היה יודע
צלב חצירו שיש ציעתו לרולחו נפש היה נמלט הימנו ולא היה נרלח ולכן חייצה
תורה להציא קרצן כפרה של העגלה ערופה דוקא על הנרלח צחקר ולא על שאר
מסחורין, לפי שהעלמות דצרים שצלב היה לטווח ותיקון העולם ויטונו לצל ידעו
הגולמים והחונקים דצרים שצלב הנזלים והנחמקים שחזם נמשך דעה חולה לנרלח,
ולכן יקדה תורה שיציאו להכלל כופר לנפש ההרוג, ונונילח יילא לנו שאין להציא
עגלה ערופה לנו שנהרג צחקר לפי שגזל הגוי מוחר אליצא דגזל הגוי שרי, ואין
להציא עגלה אהרוג גוי, וצזה נחקר הקוי דשאל דוירצ צנחל, ודפח"ס :

סימן שר"ח

הטעם דלישראל לא אשהרי להו צחקרות חיה כנוי נח דאשחרי ליה להקריצ
מכל צהמה ועוף כדדרשין צפרק החכלת, כלע"ד עפי" וזה
דאיחא צמ"ר קדר אנוור שור או כשב או עזבי יולד וגוי הה"ד והאלהים יצקש את
כדק, שור כדק נפני ארי, כצש נפני זאב, נח נפני כוור, אחר הקצ"ה הציאו לפני

משעם   ח"ב מערכת הק'   המלך   מג

מרוצה כיון שהם חייבים צדקה כי רבים קונים עליו על האדם מלדו חלק ורצה
מיוניו שהם חלי וחסה ורצה הטובה. דכשם שחנה שכינה אין פחות וז' אלפים
וז' רצות כן מלד הטובה כי גם זה לעומת זה עשה אלהים ולכך ניתן לאדם שני
מלאכי שמינה דאחד ירדוף חלק ושנים צליוף הראשון יסכו רצה, לכך את קרני
לחמי לחשי חלק עצודתם וסכר שמינה כדי שיוסיפו השגחה פרעית על השגחתם
עכת"ד פח"ח :

ובזה כלע"ד לפנש כונת מאמרו ז"ל קדר לו, כיון ששמו ישראל פרשת הקרצות
נתייראה אנו להם ושה אל היראו העוסקו צחורה ואין אחס מחיראים
מכל אלה עכ"ל. וכבר הריווחתי ידי בזה כי ה' הטובה עלי דרשותי צפנים שונים.
ועוד זאת היתה לי. ונקדים עוד וזה להיות צרכות כל העוסק צחורה מוסיקין
בדילים הימנן שנאמר וזני השף יגזירו עוף יעוש"ב. ולפי זה הנה נכון לכיון ששמו
פרשת הקרצות דכתיב זהו לחמי לחשי ומכרח לוור עשם הדבר משום שמינה
וכעדוזה, וע"כ נתייראו דתינה צמון שבהמ"ק ק"ס דאיכא קרצות לנשאל"כ צמון
שאין צהמ"ק ק"ס מה יעשו ולזה השיב להם ושה אל תיראו כי יש חקנה לזה עסק
התורה. דיקא נמי דקאמר אל תיראו וכל אלא הוסיקין כי העוסק צחורה מוסיקין
בדילין הימנן. וק"ל ,

סימן ש"מ

מערכת השי"ן

ערך שכינה

הטעם דאקור להלין בשכינה, כחצו הווסרשים ז"ל משום דק"ל שכר מלות
בהאי עלמא ליכא, וזהו נותן שכרן של לדיק'ם צעוה"ב לדיק'ם יושבים
ובהנים מזיו השכינה ולהכי אקור להלין בשכינה. ועפ"י זה אני נותן כונת מאדו"ל
הציאו הרב דרוש שמואל קדר וארא וז"ל שלח נא ציד תשלח ציד נדב ואציהו.
ומפיק לה מהיבת נ"א ר"ח נדב אציהו. וקשה נדב ואציהו מאן דבר שמייהו. וידוע
דשכר נשים לדקניות שהיו באותו הדור ילאו אצותיכו ממלכים. ומדילאו בשכר נשים
נשים לדקניות ש"ו דשכר נולות בהאי עלמא ליכא. והנה ושה היה תופס השיעה
כונ"ד דשכר נולות בהאי עלמא ליכא, דכתיב ויסקר ושה פניו, וא"כ היאך יעוד
שכר נשים לדקניות צעה"ו להליל. ולכן אמר לו שלח נא ציד תשלח ציד נדב
ואציהו דאית להו שכר נולות בהאי עלמא ליכא והלילו בשכינה דכתיב זהו ויראו
את אהי ישראל. כלע"ד נכון צק"ד :

מטעם ח"ב מערכת הי"ח המלך מר

למי שיש לו שונא מצקש רעחו וצפחדו מוננו הלך ונחבא צבנף העולך כי חכף צלחחו
מחמת כנפי המלך ישיב עליו האויב צחוק. משא"כ ציוה"כ דכסהו עיטא דיהב
לן דורון לק"נ ואצ"ר נשלנוי אהדדי ונחצקונין ענפי הדין וישראל נקי עעון, ואין
להם צוה לסחצך בהם כי ילאו נקיים ורצ השלום עשה שלום בניהם, וכבין הוא :

סימן שמ"ג

הטעם לליווי שוירת שבת. ראיתי להרצ ונעשה ה' שכחצ טעם נחמד צזה. לפי
סהקצ"ה נח צו כי צו שבת ועשאו יום מוצלל כי צו וולך ע"כ העולמות,
וכן דרך המלכים לעשות יומא דהילולא צראשית מולכחם. וא"כ ישראל שהם עצדים
אליו ועצד נמי ודינא צעל הוא מולאכה דכל נואי דעציד אדעתא דרציה עציד.
וא"כ חייצים אנהנו עצדיו צשוירה זו כי הוא שבת צו, עכדפ"ח .

ועפ"י יסודו אפי' מציין בונה מוקרא שכחצ ריש קדר ויקהל נעשה את כל עדת בני
ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר ליה ה' לעשות אחם ששת ימים
העצוד וציום השציעי יהיה לכם קדש ואיחא לעידק דווא עבין זה לשוירת השבת,
ונקדים עוד מה דאיחא צפ"ק דר"ה מוכת דהעטרות אינם נכונים אלא לבני חורין
ולא לעצדים, ונקדים עוד ונ"ש רציו האר"י זלה"ה כי כל אחם הכחרים שפרקו
ישראל צמורצ זכה משה ונטלם. וצזה פ"י בוונח הפקוק ויקהל נעשה וכינס לעלנו
את כל עדת בני ישראל ר"ל כל אחם עדי וחכשיעי ישראל שהוכתרו בהם זה אינו
אלא כשאין ישראל שומרים את השבת כהלכתו אצל כשהם שומרים את השבת
כראוי אז זוכים שחחרים ונוטלים כל אחם עד"ים שפרקו ונעליהם צמורצ. וה
אומרו ששת ימים העצוד וציום השציעי יהיה לכם קדש. ר"ל שאחם עד"ים שפרקם
מנעליכם יהיו לכם קדש והיו על ראשיכם מלנועלה. עכדפ"ח ופ"י .

ואני עני צרגליו אעצורה לפרש הנוקרא הני' על פי המולג והיינו דקאמר להו
עשה דמעתה אחר שהופשטו ונכס הכתרים ואנא דרינא להו אין צוד לפקפק
עליכם על שיומור השבת כיון שאחם צקוג עצדים ונטילת הכחרים יוכיחו שאינם
אלא צקוג עצדים א"כ הזהירו והשמרו מולפשות מלאכה צשבת. וכל העושה צו
מלאכה יומה. כי מחללן יש לו דין מורד צמלכות מלכו של עולם כי מנאס עלמו דלא
קאי הוא צרכותו וע"כ העיז פניו לעשות צו מלאכה מן הצא צידו וצרכותו וק"ל :

סימן שמ"ד

ערך שמיטות

הטעם לנולית השניעה בחצ הרצ כלי יקר קדר אמור. יען כי צששת שנים יש
ציטול חורה י"צ חדש צכל שנה ושנה ניסן וחשני דידהו כדאמר להו רצא
לתלמידיו

מטעם ה"ב מערכת הי"ט המלך מה

סימן שמו"ו

המטעם למה שלא עלתה לקטרג על שלמה צעת שעמד והחכים על גזירתו ואמר אני חרצה ולא חסור, וזאתה שעה נשחטתה היו"ד לפני הקצ"ה ולמה לא עלו להשחטת לפני כסא כבודו שאר האותיות דירצה, וכבר הרמנו ידי צוה בפנים שונים ועוד לאלוה ולין לכל עילאה עפ"י מה דאיתא ברז"ל, יפה שיחמך של עצדי אצות מחורחם של צניה, וזה ידוע ונ"ס המפז"ל כי צערתה הדיצרות יש עק"צ חיצות, ועם היו"ד עליוס הרי יעק"צ צמליחות, ואיתא צמפז"ל וצמ"ר כי העוצר על לא חלאף עוצר על כל הדצרות, כההוא שחמד אשה כאף וכלת צעלה וחילל שבת ונשבע סקר צצ"ד יעוש"צ, ואיתא צמפז"ל הטעם בדיבור לא חלאף כאמר צמדרגה שמינית, לפי שיש ח' חילוקי דינים בעירוה וס' ח' מדרגות גויה, עשה, ול"ת, כרת ד' מיתות, וכיולא, איך שיהיה ח' מדרגות המה, לא כן בשאר עצירות שאי אפשר שימלא ח' מדרגות בדיבור אחד, ועפ"י הנה נכון דלא רלו לעלות שאר האותיות דלא ירצה"ה כי אמרו שאני יו"ד דשריי שהיא ח' משם האצות דיקרי עוצא ומעלה אית להו מחורחם של צנים דזמנין דנעיקרא ולא הדרא, וע"כ עלתה היו"ד דירצה"ה שהיא רחוק לערוה דמעירה ככל עשרת הדיצרות והנה חורחן של נקוס, וצודאי דלא גריעא מיו"ד דשריי שהיא מהאצות, כנלע"ד נכון והצ"ן כי קלרתי :

אי נמי יש לפרש עפ"י מה דאיתא בזה"ק קדר כך כך דנ"ד שכל הגלות צקט"א נקום צקס ש"ד וצבכנכו לקדושה וגילה חות צרית ציו"ד נקסם צו שם שד"ו וידוע דכל הצא על הנכרית ערלתו כנושכח והדר קודרל למריה והיו אחכס"א, וא"כ שלמה צאהצתו נשים נכריות היה עושה רשע צאית " צפועל צכיקוייה צגופו צענפי ערלה ע"י הדצקו צנכריות וע"כ גנאי דידה נפורקס עוצא משאר אחוון, ולכן עלתה לגנה לקטרג על שלמה: והטעם שעלתה היו"ד לפני כסא כבודו דוקא וצקשה לתצוע עלצונה דוקא צהיותו יושב על כסא מלכותו, והלא זמנין עוצא מלוי הוא צעוס"ז ולמה הוכרחה לעלות עד הכסא, ויש להוכיח קלת כן עדיוק ונאמר המדרש ס' וארל ח"ל כשנהן הקצ"ה החורה לישראל נחן צה מליות עשה ומליות ל"ת, ונחן עוד למלך קלת מליות לא ירצה לו קוקים וכסף וזהב ונשיה, עמד שלמה והחכים על גזרתו חכי חרצה ולא חסור, צאותה שעה נשחטתה היו"ד לפני הקצ"ה ע"כ, כנראה שהגיעה עד כסא הכבוד וחצעה דיכא קויה, ול"ש צה כלע"ד עפ"י מה דאיתא צהרצ עדות ציהובק קטן על הקדרים צקדר ויקרא קיוון ר"ן דצכסא הכבוד אין שולטים כשפים, והראיה מואתו המין ששאל אמריתו דנשנות הלדיקים קיינוי חחס כסא הכבוד, ח"כ היכי חקקתים צעל אוב לשמאל יעוש"צ, וזה ידוע ונאמר החנא צאצות מרצה נשים מרצה כשפים, והשתא זה יהיה מכוון היו"ד שעלתה דוקא לפני כסא הכבוד כקוצלת ומתענות ח"ו על הקצ"ה דלמולא הוסיצו לשלמה על כסא ה' למלך אפשר שלא היה מרצה נשים ומחשש כשפים, אבל מוכיין שהמליכו והוסיצו צאפריון על כסא ה' שוב אינו חושש נקום כשפים וזהו מה שהטעמו לרצות נשים וק"ל :

והטעם

יב

מטעם ח"ב מערכת הת המלך מו

דהיכא שרי לן לאכול צמר ודילמא כיקצ צונקוס שחיטה, כלומר דצשלמא שאר הגוף אפשר צצדיקה. עוד נקדים וי"ש רציו האר"י ז"ל הטעם שלא נכנס נשם לארץ, לפי שנתחייב גלות על הריגת העלרי וצא הרעו לניס שג"ה הרולח שג"ה נש"ה עכ"ל והנה אי לא חמרינן דאזלינן צתר רוצא ומילא לא הים חייב נשם גלות דדילמא. דהמלרי טריפה הים ווי שרלח טריפה פטור, וכבר הוכחנו דלא אישחרי לן לניכל צישרא, אלא מכי חמרינן דאזלינן צתר רוצא הא לאו הכי אקיר לן. וצחכי א"ש מאמר הפליאה צטוב טעם ודעת דאלעא נכנס נשם לארץ הוה אמינא שמה שלא נענש נשם על הריגת המלרי הוא נשום דדילמא טריפה הרב. וא"כ היאך היינו יכולים לאכול צמר דדילמא טריפה היא ודו"ק.

ובזה הנא נצא למיקצר קבאי צקדר קדושים, דבר אל כל עדת בני ישראל קדושים תהיו איש אמו ואביו ורציו תיראו וגו' אל תפנו אל האלילים ופירש"י קדושים תהיו הוו פרושים מן העניות. וקשה דוה ענין מורא אל ואם לשיטת פרושים ומם ענין אל תפנו אל האלילים לא"ש אמו. וכלרף לזה שאלת אותו המין לריצ"ח כתיב צחורתכם אחרי רבים להטות ואין רבים א"כ עצדו עוננו ע"י, והתשובה לזה הוא דהאונות הם רוצא דליהיה קוון שהרי כולם אינם לפנינו וכל כי האי מילתא צרוצא דליהיה קמן לא חמרינן ז"צ רוצא. וזהו כונת הפסוק קדושים תהיו גדורים, ונהה יומשך שא"ש אמו ואביו תיראו דליכא לעינור דדילמא לאו אביו הוא כיון שאתם גדורים ומילא אין אתם לריבים לצא לזה התי' דאזלינן צתר רוצא דליהיה קמן ומילא אל תפנו אל האלילים צעננה שיאמרו אליכם שהם רבים ומכם ואם יאמרו לכם בן תאמרו אליהם שהם רוצא דליהיה קמן ולא נוכל לסוביח לכם מא"ש אמו ואביו תיראו, דנשם הורחא יולאה דאזלינן צתר רוצא דליהיה קוון. יש לכם להשיב דלאו נהאי טעמא הוא אלא נפשי שאנו קדושים וגדורים וליכא למימר דדילמא לאו אביו הוא ודו"ק. או יאמר איש אמו ואביו וגו' ואם תאמר דדילמא לאו אביו, אלא ודאי דאזלינן צתר רוצא דליהיה קוון וא"כ צעננה זו יש לכם לסוביח להם לצל תפנו אל האלילים עכ"ל הרב נחלח לבי צחוקפת מומי הלעיר אלא שפי" זה הוא דוחק להצליעו צכונת הפליאה, שהרי הש"ס הביא רא"ש דאזלינן צתר רוצא מאכילת צמר ודמי לה דשאני התם דלא אפשר וא"כ הוי מאמר הפליאה הופך נוסקנת הש"ס:

ולע"ד אצאר המאמר הנז' בהקדים וי"ש הרב זרע צרך נשם הנפול שחקרו דהיאך הוחר לנו לשחוט צהזה חיה ועוף ולאוכלם, והא קי"ל דאין דוסין נפש נפשי נפש, וחי' דצן אדם יש לו תחיה לעת"ל נש"א"כ הצהנעם דלאציוד אצלח לאחר עיחה עכ"ל צקלרה, עוד נקדים שאלת הרעוויים לריצ"ח מנין שהקצ"ם מוחים נחים וידע נשם שעתיד להיות, והוכיח להם נדכחצי הכך שוכב עם אצותיך וקם העם הזה ונהם. והקשו לו ודילמא וקם העם הזה ונהם, והשיב להם נקוע מיהא פלגא, והקשו הנפול דהיאך לא הוכיח להם אליך פלגא שהרי התנא צאצות קא לוח צכרוכיח ודע עם שחצי צאצוקורוס. וכבר עמדנו צזה צמקומות נחחלפים

מטעם ח"ב מערכת הת' המדך מז

ומתורץ שפיר וזה שוודקדקים העולם להכל לנחיה הם עוונדים הוא וניחור לגונרי דלמה לו להזכיר שמיטה בזהויה ונאמר שכבר נכלל בנחונרו 'הכל לנחיה ה"ע. ועפ"י האמור הנה מה טוב ומה נעים, וחוץ מהמכוון צו יאמר בהקדים שהוא עובדא דרב אחאי בר יאשיה שסיים בקצר כמות שהוא חי. והקשור לו והכתיב הכל היה מן העפר ואליה ישוב, והסיב לללדיקים ישובו לעפרם. שעה אחת קודם התחיה יעו"ש. ובה יובן חונורו קוף אדם לנחת וגוי וכי תינח והא קא חזינא לדיקי אשר המה חיים עיניהם וקצרים בשלימות. לז"א והכל לנחיה הם עוונדים כלומר דמיחמס תהיה בשעה אחת קודם שיעוונדו כללע"ד נכון. שוב מלאתי להרב פני ילחק פראנסים שכתב זה משם אדם גדול, ושונחני והלגנני שמחני שכיוונתי לדעתו הרחצה, והעליצני שנגע צמזון לי.

אתאן לנחאי דהוינן עליה ציונת ונחור הפליאה הכזי ונקדים עוד מ"ש הרב ונגלה עמוקות הטעם שלא נכנס ונשה לארץ הוא משום שאם היה נכנס היה מצטל מיחה וכל הצרחים והכי יש להוכיח ונח"ש המפז"ל שאם היה נכנס לא היה מורבן צהריק. ובזהר חדש אמרו שאלה"ר גרס שבני חורבנות. וא"כ ונשה בכניסתו ע"כ שסיים מחקן עון אדם"ר ושפיר לא היו ישראל רשאים לאכל בשר בטענת דאין דוחין נפש מפני נפש ונכון הוא :

סימן שמח

הטעם למה שניחנס תורה בשבת. כלע"ד עפ"י נחאי דק"ל אליצא דחד מ"ד דלח"ח לריך שיסיה לו גאון אחת משננה שצשמית. כי זהו עיטור קופרים כפאקא דשיכולתא. וזה ידוע דנשבת יש נשנה יתירה ולפיכך ניחנס התורה בשבת כדי להורות לנו שהלכה כמ"ד דללורצא מרבנן צעי דליהוי אחת נח' שצשמית וק"ל. ורמתי להרב רוח המואל ז"ל צשמיתו הנפלאה שכתב בזה טעם נחמד עפ"י נחאי דק"ל צפירות דנחאי שאף שע"ה הוא חסוד על הדנחאי שצבת וניהא סגי צנה שישאל לע"ה אם פירות הללו מעושרות. ואוכל עפ"י דיצורו הקל וטעמא דוילתא משום דחיות שבת עליו ומתירא לשק. והנה צקיני חקיד עליהו הכתוב ויפתוהו צפיהם וצלשונם יכזבו לו. דהו חונרין נעשה ונשנע ואין עיהם ולצם שוים ולהכי צחר האל שיתן להם את התורה שצבת כי היכי דחיהוי חיות שבת ונוטל עליהם ולא אשקר צחונותו ויצדו מלצם דברי כוז ולפחות יקבלו לפי שעה צרלוק טוב ויהיה פיהם ולצם שוים כי היכי דחיהוי להו זכיה צקצלת התורה צלב שלם צלחי דצר כוז לאכול מפריה ודפח"ח :

סימן שמט

הטעם שניחנס תורה צען כדכתיב. והער עשן. כלע"ד עפ"י נחאי דק"ל כי מי שעינו לרה צת"ח כידון צען גהינס שפיה לר ועשנה לרור צגופה. וידוע.

ממע

ח'ב מערכת הת'

המלך   מה

סימן ש"ז

המעם

ובזה

עורך תפודה תכלת וציצית

סימן שני

הפעם

הטעם

סימן שג"ג

ערך תרומות ומעשרות

הטעם למארוז"ל צ"ר קדר ונשפטים סוף דקנו"ח להמפרים תרומות ומעשרות בסדרן זוכה שיצוא לו צדים זכרים ולע"ד פשוט עפ"י וזה דאיתא לעולם לר עין בתרומות ומעשרות הוא לזכרון חשבה אשתו וילך לכהן וא"כ המפרים ונתנותיו צעור עין דינא הוא שלא ילמדך לכהן ע"י סוטה. וזה שהפרים אכתי יולך שווא אשתו יולדת נקבות ותלך ותסתתר והיאך סוף נתנות לאיש כי תשעה אשתו הא אין עליך לומר אלא להנותן צעין יפה יהיה לו צדים זכרים בלאו הכי והצן כי קלרחי :

עוד אמרו על ונקמה וזרעה זרע אם היטה יולדת בלעז זריות. ות"ק ס"ל אם היטה עקרה נפקדת. וזה פירש הרב ראש יוסף צמידושי זרכות ותאמר למה זה אכתי ונתחאה ונתפללת על ההריון דנאי א"כ דקאמרה ונאו הקיסור. אלא דאיתא בנדרש דכשנפלה נבקה ושל הגוול נשמו בתוליה וחשדו לאליעזר ולפי שהיה נקי נכנס חי לגן עדן. והיינו דקאמרה דנשגווא א"כ לדתי זריות ולא בלעז הוה אמינא שזה היה שכרי על מה שנולדתי נקיה ואליעזר. אבל השתא שגדל הבאז בלעז הלידה א"כ בהכרח שהיה שכרי אחרי היותי עקרה להפקד וכדס"ל לת"ק א"כ למה זה אכתי ונתחאה ונתפללת, דהא בלא"ה ראוייה אני להפקד אחר שלא נולד צי שונן דופי, ודפס"ח :

סימן שג"ד

הטעם שנסמכה פרשת לילית לפרשת וקושש, כהנ הרב לקט בנחאל ז"ל עפ"י וזה דאיתא בנדרש כי ושה הל"ץ צעד הנקושש דזה כל יום בראשו תפילין להזכירו בנולות ובאורו היום שהיה שבת ולא היה לזכר תפילין, וזה יעשה אותו האיש שלא היה לו לזכרה שיזכרהו. ובאמת דאין זו טעמה שהרי כבר היה לו לילית בצגדון, לווען יזכור את כל הנולות, ולפיכך נסמכה פרשת לילית לפרשת וקושש להורות דלאו שציר צעד וענוש יענש ואי נשום שלא היה לו נוי שיזכרהו הא איכא נולות לילית שנוהגת גם בשבתות ויומי טובי. עכ"ל ודפס"ח :

ועפ"י יסודו אכתי ונצין כוונת ונאמר הפליאה וז"ל. צשעה שאמר קין השומר אחי אכתי. אמר הקצ"ה קרקפתא דלא ונח תפילין עכ"ל והוא פלא. וכבר הארכנו בנאמר הנפלא הזה צפנים שונים כידא' הטובה עלי ולא אחשוך עליוי ונצית המדרש עפ"י הצא"ר בהקדים עוד ונאי דקי"ל צסקהדרין דצדיקי נפשות פותחין צזכות תחילה, וכנה עיד הרב הכז' בערך אדם סי' י"ט דיום שנהרג צו הצל היה ראש השנה והצל צא צרות נשברה, וקין צנש"ל וצתצער"ה ורואו גסה עליו, והנה הנחצרים כתבו דקין באמת שונג היה, ולכן כשצא הקצ"ה להטפל

לוח המפתחות

סימן

מערכת האלף

ערך אברהם יצחק ויעקב

הטעם למה דק"ל אליצא דחד וו"ד דצן וו"ח שנה הכיר אברהם את צורא.
הטעם למקירה אי שמקרכות לאמאי כי הוה רעז וראז יעקב כי יש סצר והנוכך.
רקד
רקה.

ערך ארץ ישראל וחורל

הטעם למה שלא נישנס ארץ ישראל אלא ע"י יקורים.
הטעם למה שכינה הקצ"ה את ישראל בשם זה ארץ דכח"ו ואחס חסיו לי ארץ חפץ.
הטעם למה שהעציר הקצ"ה נחלת זרים היא ארץ הקדושה והנמשך וכו'.
רק"ו
רק"ז
רק"ח

ערך אחשורוש מרדכי ואסתר

הטעם למה שאין המגילה נקראת אלא צאדך שני.
הטעם למה שהולך הכחוצ להודיענו הנושחה שעשחה הוולך אחשורוש וכו'.
הטעם למה שהיה יגיע כ"כ הוולך אחשורוש להגיד לו על עושה ועל נולדתה.
הטעם להא לאסדור לן קמאי שקלים זכור פרה והחדש.
הטעם למה שהפריזו על המדה כוחצי המגילה דכיוורו בכל דובתא וכו'.
רקטו.
רע"ו.
רע"א.
רע"ב.
רע"ג.

ערך איסור והיתר וטרפיות

הטעם למה שפסקו הפוסקים דאס ניקצ הלכז יבית חללו צא' מג' מקומות וכו'.
הטעם להא דק"ל הלכה כרצ צאיסורי וכשוואל דדיני.
רעד
רעה.

מערכת הבי"ת

ערך ברכה וקללה שנתקללה הארמה

הטעם למה דחקין רצן חסדרי החפלה צרכת המורה לאחר צרכות הנאות הגוף.
הטעם למה שנתקללה הארץ דאס האדם מעא חדוה מה מעאה.
הטעם למה נהגו העולם בצרכת הדלקת נר חנוכה לצרך צנוקה זה וכו'.
הטעם למה שיקרו הני צרכי דרצן בצרכת השחר שלא ושלל וכו'.
רעו.
רעז.
רע"ט.
ר"פ.

ערך בן נח ודינו

הטעם למה שמו של נח צטס זה.
רפא

לוח המפתחות

סימן

מערכת הלמ"ד

ערך לוחות וקברת התורה

הטעם להא דפתח קוב"ה באנכי ה' אהיך בלשון יהיד.
הטעם למה שיחם הקצ"ה צווענד הר סיני יחם כהנים כמפורש בקרא וכו'.
הטעם למה שנהגו החיטוקות לקרות בשמות העונות פרקי אבות,
ט.

מערכת המ"ם ערך משה ודורו

הטעם למה שקרא הקצ"ה לנשים אלהים ולא קראו בשם הוי"ה.
הטעם דבגילוי שכינה צסקנה לנשה אומר אהי אהיך למה לא אומר אהי אבות העולם.
הטעם לקריאת נשה ונשה יעקב יעקב פעמיים.
הטעם למה שלא נחמה תורה רק ע"י נשה.
הטעם למה שזלזלו שכל נשה שנתעסק נשה בקבלת התורה וכו'.
הטעם למה שהיה הקצ"ה עונה את ישראל בכל עת היוחס צוודצר,
הטעם למה ששצר נשה את הלוחות.
הטעם למה שלא נכנס נשה לארץ.
הטעם למה שהקיף הקצ"ה את לישראל והקיץ אותם צוודצר ו' שנה.
הטעם למה שהיראה לגבי נשה ויילתא זוערת.
הטעם למה שלא נולד הקצ"ה צליצור בשנתונת עליהם יהושע וכו'.
הטעם וסווד למה שהתפלל נשה תקע"ו תפלות וכו'.
הטעם לכ"ח קללות שצונשנה תורה.
הטעם למה שנקצר נשה צחלקו של נואצ.
הטעם למה שהיה יאושע צן ל"ו שנה בשנתונת פרנס על ישראל.
הטעם למה שנתרחק נשה מלכהן.
הטעם למה שלא נתכהן פכהן עד שהרגו לזוורי.
הטעם למה שלא נולדו צכל החו' תיבת צגי חסר א"ף חון נוקצורתו של נשה.
סיח.

ערך מצות עשה ור"ת ופ"ו

הטעם גדול הנלווה וטובה נניי שאינו מלווה ועושה.
הטעם למה שלא נתגלו טעוני הנלוות.
הטעם לנחאי דקי"ל דבת צהחילה סימן יפה לצנים.
הטעם שאין הנלוות נקראת אלא על שם גומרה.
הטעם לנאמורס ז"ל צש"ס דיונא דהרואה קרי ציוס"כ וכו'.

לוח המפתחות

סימן

ערך שבתות וימים טובים

סמב.

הטעם למ"ס ויהי כוונת צמול"ס.

סמג.

הטעם לליווי שמירה שבת.

ערך שמיטה

סמד.

הטעם למלות השמיטה.

ערך שלמה וקהלת

הטעם שכל העתים דקהלת באו צלמ"ד עת לאהיב וכו' לא כן צעת רקוד
ועת קפוד צלא לוג"ד. טמה.
הטעם טעלהתה היו"ד להשתטח לפני הקצ"ה ולא שאר אותיות דירצה, טמו.

מערכת התיו

ערך תורה ות"ח וע"ה

טמח.

הטעם דע"ה אסור לאכול בשר.

טמח.

הטעם סניחנה תורה בשבת.

טמח.

הטעם סניחנה תורה בעשן.

ט"ב.

הטעם שהתורה מתחלת בצ"ת ומסיימת צלמ"ד.

ערך תפלה תכלת וציצית ותו"מ

טכא.

הטעם שחיקנו לומר ההפלה בקול ולא בהרהור דרחמנא ליצא צעי.

טכב.

הטעם שאחר החרצן בגז התכלת.

טכג.

הטעם שהמפריש תו"מ זוכה לצנים זכרים.

טכד.

הטעם שנקמכה פרשת לילית לפרשת מוקדש.

[illegible]